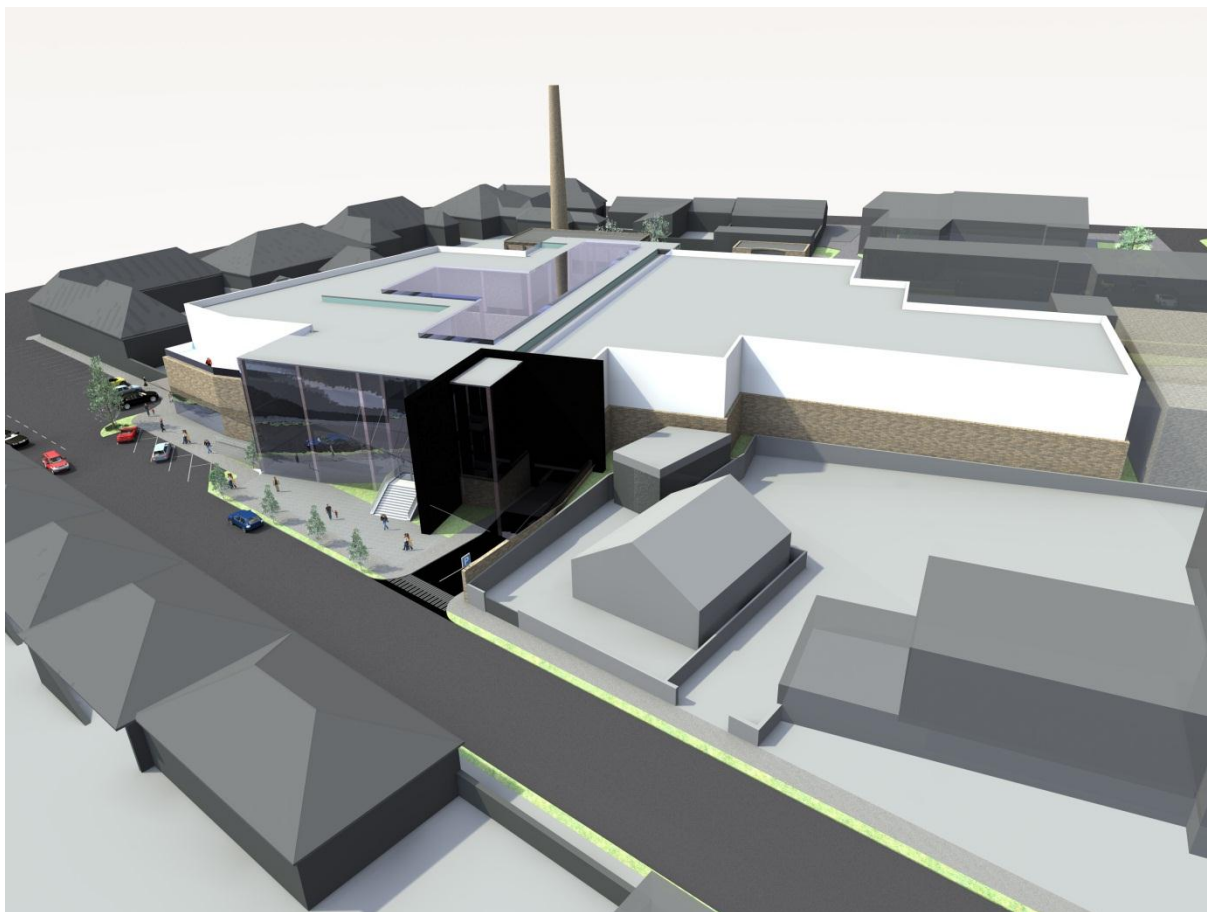

OBCHODNÉ CENTRUM (STERNLICHTOVA SMALTOVŇA – STARÝ MIER)

*Zámer pre zisťovacie konanie
podľa zákona c. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*

OBSAH

I.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI.....	5
I.1.	NÁZOV.....	5
I.2.	IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO.....	5
I.3.	SÍDLO.....	5
I.4.	OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA.....	5
I.5.	KONTAKTNÁ OSOBA PRE NAVRHOVANÉ ČINNOSTI.....	5
II.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI.....	5
II.1.	NÁZOV.....	5
II.2.	ÚČEL.....	6
II.3.	UŽÍVATEĽ.....	6
II.4.	CHARAKTER NAVRHOVANEJ ČINNOSTI.....	6
II.5.	UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI.....	6
II.6.	PREHĽADNÁ SITUÁCIA UMIESTNENIA.....	6
II.7.	TERMÍN ZAČATIA A UKONČENIA VÝSTAVBY A PREVÁDZKY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI.....	7
II.8.	STRUČNÝ OPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA....	8
II.9.	ZDÔVODNENIE POTREBY NAVRHOVANÝCH ČINNOSTÍ V DANEJ LOKALITE.....	10
II.10.	CELKOVÉ NÁKLADY.....	11
II.11.	DOTKNUTÁ OBEC.....	11
II.12.	DOTKNUTÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ.....	11
II.13.	DOTKNUTÉ ORGÁNY.....	11
II.14.	POVOĽUJÚCI ORGÁN.....	11
II.15.	REZORTNÝ ORGÁN.....	11
II.16.	DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV.....	11
II.17.	VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANÝCH ČINNOSTÍ PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE.....	11
III.	ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO PROSTREDIA.....	12
III.1.	CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ.....	12

III.2.	KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA , OCHRANA, SCENÉRIA.....	23
III.3.	OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKÚRA, KULTÚRNO-HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA.....	23
III.4.	SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA.....	33
IV.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE A O MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE.....	40
IV.1.	POŽIADAVKY NA VSTUPY.....	40
IV.2.	ÚDAJE O VÝSTUPOCH.....	45
IV.3.	ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH PRIAMYCH A NEPRIAMYCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE...	51
IV.4.	HODNOTENIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK.....	52
IV.5.	ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA.....	53
IV.6.	POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI A ČASOVÉHO PRIEBEHU PÔSOBNIA.....	54
IV.7.	PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE.....	55
IV.8.	VYVOLANÉ SÚVISLOSTI, KTORÉ MÔŽU SPOSOBIŤ VPLYVY S PRIHĽADNUTÍM NA SÚČASNÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V POSUDZOVANOM ÚZEMÍ.....	55
IV.9.	ĎALŠIE MOŽNÉ RIZIKÁ SPOJENÉ S REALIZÁCIOU NAVRHOVANEJ ČINNOSTÍ.....	56
IV.10.	OPATRENIA NA ZMIERNENIE NEPRIAZNIVÝCH VPLYVOV JEDNOTLIVÝCH VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	57
IV.11.	POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA NAVRHOVANÉ ČINNOSTI NEREALIZOVALI.....	59
IV.12.	POSÚDENIE SÚLADU ČINNOSTÍ S ÚZEMNOPLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU A ĎALŠÍMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI.....	60
IV.13.	ĎALŠÍ POSTUP HODNOTENIA VPLYVOV S UVEDENÍM NAJZÁVAŽNEJŠÍCH OKRUHOV PROBLÉMOV.....	60
V.	POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTÍ A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU.....	60
V.1.	TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU.....	61

V.2.	VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU ALEBO STANOVENIE PORADIA VHODNOSTI PRE POSUDZOVANÉ VARIANTY.....	63
V.3.	ZDÔVODNENIE NÁVRHU OPTIMÁLNEHO VARIANTU PRI KOMPLEXNOM POROVNANÍ S NULOVÝM VARIANTOM.....	64
VI.	MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA.....	64
VI.1.	DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU.....	64
VI.2.	ZOZNAM TEXTOVEJ A GRAFICKEJ DOKUMENTÁCIE.....	64
VI.3.	ZOZNAM VYJADRENÍ A STANOVÍSK VYŽIADANÝCH	64
VI.4.	ĎALŠIE DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE.....	64
VII.	MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU.....	65
VIII.	POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV.....	65
VIII.1.	SPRACOVATELIA ZÁMERU.....	65
VIII.2.	POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV PODPIS.....	65

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

I.1. NÁZOV

ISO-PROJEKT, s.r.o.

I.2. IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO

31 633 471

I.3. SÍDLO

M. Rázusa 9, 984 01 Lučenec

I.4. OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA

Ing. Peter Kúdel'a

M. Rázusa 9, 984 01 Lučenec

Tel.: +421 47 4331670

Fax: +421 47 4331670

kudela@kudela.eu

I.5. KONTAKTNÁ OSOBA PRE NAVRHOVANÉ ČINNOSTI

Ing. Igor Haluška

M. Rázusa 9, 984 01 Lučenec

Mobil: +421915883673

haluska@kudela.eu

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

II.1. NÁZOV

Obchodné centrum (Sternlichtova smaltovňa – starý MIER), navrhované v bývalom areáli Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier medzi ulicami Novohradská a Rázusova je činnosť, ktorá svojim obsahom spĺňa limit (bez limitu) na zisťovacie konanie: príloha č. 8, tab. 9 Infraštruktúra, položka 16. – Projekty rozvoja obcí vrátane

a) pozemných stavieb alebo ich súborov (komplexov), ak nie sú uvedené v iných položkách tejto prílohy v zastavanom území od 10 000 m² podlahovej plochy mimo zastavaného územia od 1 000 m² podlahovej plochy a

b) statickej dopravy od 100 do 500 stojísk.

Jedná sa o nasledovné činnosti:

Obchodné centrum s celkovou zastavanou plochou 10 925 m². Parkoviská pre zákazníkov obchodného centra s cca 300 parkovacími miestami.

II.2. ÚČEL

Predmetom posudzovania je výstavba a prevádzka Obchodného centra a parkoviska pre zákazníkov Obchodného centra v Lučenci. Účelom stavby je vybudovanie novostavby obchodného centra, ktoré bude slúžiť pre obchod, služby a spoločenské akcie a zároveň zhodnotenie územia bývalej Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier.

II.3. UŽÍVATEĽ

ISO-PROJEKT, s.r.o.

II.4. CHARAKTER NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Navrhovaná činnosť – Obchodné centrum (Sternlichtova smaltovňa – starý MIER) v zmysle zákona č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene niektorých zákonov svojim obsahom spĺňa limit (bez limitu) na zisťovacie konanie: príloha č. 8, tab. 9 Infraštruktúra, položka 16. – Projekty rozvoja obcí vrátane

a) pozemných stavieb alebo ich súborov (komplexov), ak nie sú uvedené v iných položkách tejto prílohy v zastavanom území od 10 000 m² podlahovej plochy mimo zastavaného územia od 1 000 m² podlahovej plochy a

b) statickej dopravy od 100 do 500 stojísk.

II.5. UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Kraj: Banskobystrický

Okres: Lučenec

Mesto: Lučenec

Miesto: medzi ulicami Novohradská a Rázusova

Katastrálne územie: Lučenec

Parcelné čísla: 2040, 2044/4, 2044/3, 2039, 2044/35, 2044/33, 2044/34, 2044/32, 2044/24, 2044/22, 2044/17, 2038/2, 2038/1, 2044/2, 2044/27, 2044/25, 2044/26, 2044/1, 2041/3, 2041/10, 2044/40, 2044/21, 2044/13, 2044/12, 2037, 2044/11, 2041/12,13,14,15

II.6 PREHLADNÁ SITUÁCIA UMIESTNENIA

Charakteristika územia

Pozemok, na ktorom je navrhnutá výstavba, sa nachádza v zastavanom území mesta, v bývalom areáli Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier medzi ulicami Novohradská a Rázusova. Pozemok je v súčasnosti nevyužívaný, na pozemku sa nachádzajú stavebné objekty bývalej smaltovne a kultúrnej pamiatky - starej kotolne s prislúchajúcim komínom. Riešené územie pre motorizovanú dopravu je prístupné z mestského okruhu v smere od Zvolena po Rázusovej ulici a smerom z Košíc cez nadjazd po Rázusovej ulici, v smere od Veľkého Krtíša po Haličskej ulici cez Masarykovu ulicu s odbočením na Novohradskú alebo Železničnú ulicu.

ZVOLEN

KOSICE

VEĽKÝ KRTÍŠ

OBCHODNÉ CENTRUM
("STERNLICHOVA SMALTOVNA - STARÝ MIER")

LEGENDA:
automobilová doprava

- modrá čiara: úsek s jízdním (přes Zvolen a do Kosice)
- oranžová čiara: přímá z Velkého Krtiše
- žlutá čiara: přímá z Velkého Krtiše (včetně zastávek, vlnovky, ul. M. Rázusa, Lučenecká ul., Zvolenská ul.)

poznámky:
1. Všechny zastávky, vlnovky a zastávky s nástupní a výstupní stanicí musí být na autobusové a železniční stanici, v blízkosti zastávky.

SITUÁCIA - ŠIRŠIE VZŤAHY
projekt pre vydanie územného rozhodnutia
miesto stavby: ul. M. Rázusa, Lučenecká
zodp. projektant: ing. Peter Kúdelo
vypracoval: Matúš Kúdelo, ing. Michal Dvořák

predpokladaný začiatok výstavby: 09/2013
predpokladaný začiatok prevádzky: 11/2015

II.8. STRUČNÝ OPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA

Charakter prevádzky

Účelom stavby a zámerom investora je zhodnotenie územia bývalej Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier. V danej lokalite sa uvažuje s novostavbou obchodno-spoločenského centra kubických tvarov v modernistickom vzhlade v kombinácii s pôvodnými architektonickými prvkami, ktoré vyplývajú z histórie daného územia. Novostavba sa materiálovo prispôsobuje pôvodným zachovaným kultúrnym pamiatkam – stará kotolňa s komínom, najmä prvok priznanej plnej pálenej tehly. Rekonštrukciou prejde aj existujúca kultúrna pamiatka starej kotolne s prislúchajúcim komínom, pričom sa zachovávajú pôvodné architektonické prvky. Vnútro areálu je riešené ako park s menšími vodnými plochami, ktorý bude plniť funkciu oddychovej a spoločenskej zóny (koncerty, divadlá, slávnosti a iné). Riešené územie pre motorizovanú dopravu je prístupné z mestského okruhu v smere od Zvolena po Rázusovej ulici a smerom z Košíc cez nadjazd po Rázusovej ulici, v smere od Veľkého Krtíša po Haličskej ulici cez Masarykovu ulicu s odbočením na Novohradskú alebo Železničnú ulicu. Tak isto je riešená lokalita zaujímavá pre peších, nachádza sa v hlavnom ťahu z lokality stredných a základných škôl smerom na železničnú a autobusovú stanicu, tak ako aj z okolitých sídlisk smerom do úzkeho centra mesta. Dispozične je novostavba delená na dve nadzemné a jedno podzemné podlažie. V podzemnom podlaží sa nachádza podzemná garáž so 195 státiami. Tak isto sú riešené nové parkovacie a existujúce parkovacie plochy v okolí riešenej lokality cca so 100 parkovacími miestami. Spolu by mal celý areál pokryť cca 300 parkovaní. Na prvom nadzemnom podlaží sa uvažuje s obchodnými priestormi rozčlenenými pre obchodný reťazec so skladoom + menšie plochy pre butiky, hygienické zázemie. Celé druhé nadzemné podlažie je rozdelené na menšie obchodné priestory s hygienickým zázemím. V zrekonštruovanej kotolni sa počíta s priestorom pre reštauráciu, prípadne spoločenský priestor.

Účelom týchto priestorov je poskytnúť zákazníkovi čo najširší výber tovaru a služieb, s možnosťou pohodlného parkovania v areáli zariadenia. Predpokladá sa, že objekt poskytne pracovné príležitosti domácomu obyvateľstvu.

Technické údaje stavby:

Novostavba

Počet podlaží : 2 nadzemné podlažia
 1 podzemné podlažie

Svetlá výška podlažia: 1.NP – 5m
 2.NP – 5m
 1.PP – 3m

Úžitková plocha: 1.NP – 5145 m²
 2.NP – 5145 m²
 1.PP – 4865 m²
Spolu: 15155 m²

Zastavaná plocha (celý areál budovy, parkoviská, park): 10 925 m²

Rekonštruovaná kotolňa

Počet podlaží :	1
Svetlá výška podlažia:	8,5 m
Úžitková plocha:	356 m ²
Zastavaná plocha:	356 m ²

Architektonické a urbanistické riešenie

Objekt obchodného centra je navrhnutý ako dvojpodlažný. Na 1.NP (prízemie) sa nachádza vstupná časť s obchodnými priestormi na prenájom, skladovými priestormi, reštauráciou, hygienickým zázemím a schodiskom (pohyblivý pás). Na 2.NP sa nachádzajú obchodné priestory a terasa. Celkové architektonické a dispozičné riešenie objektu je podriadené štandardu obchodných zariadení podobného typu, so zohľadnením daností územia, na ktorom sa stavba bude realizovať.

Materiálové riešenie

Založenie nosných konštrukcií novostavby je na železobetónových základových pätkách z betónu tr. C16/20 (B20) do nezámrznej hĺbky. Podkladový betón je navrhnutý tr. C12/15 (B15) vystužený KARI sieťou. Nosný systém tvorí oceľový skelet s modulom 7,5 m, podzemné podlažie je vyhotovené zo železobetónu. Obvodové steny 1.NP budú tvoriť sendvičové steny, z exteriérovej strany úprava plná pálená tehla. Na 2.NP budú vyhotovené obvodové steny ako sendvičové z exteriéru s povrchovou úpravou z kompozitných panelov Fundermax. Vnútorne deliace priečky sa uvažujú ako sadrokartónové. Strecha je riešená ako plochá so strešnou krytinou so zvarovanej strešnej fólie Fatrafol. Okná, dvere a presklené fasády sú riešené ako hliníkové s izolačným trojsklom. Spevnené plochy budú riešené exteriérovou betónovou dlažbou, prípadne asfaltom.

Požiarnotechnická charakteristika stavby

Požiarna výška

V zmysle §7, ods.5 Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. je požiarna výška nadzemnej časti stavby alebo podzemnej časti stavby meraná od podlahy prvého nadzemného podlažia po podlahu posledného požiarného podlažia => požiarna výška stavby na základe uvedenej požiadavky a podľa príl.č.2 Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. je určená nasledovne:

- Novostavba obchodného centra:
(dve nadzemné a jedno podzemné podlažie)
 - požiarna výška nadzemnej časti stavby : hn = 5,5 m
 - požiarna výška podzemnej časti stavby : hp = 3,5 m
- Rekonštruovaný objekt starej kotolne:
(jedno nadzemné podlažie)
 - požiarna výška nadzemnej časti stavby : hn = 0,0 m

Konštrukčný celok v zmysle §13, ods.2 a ods.4 Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. majú stavby nasledujúci konštrukčný systém :

- novostavba obchodného centra má nehorľavý konštrukčný systém – požiarne deliace konštrukcie a nosné konštrukcie, ktoré zabezpečujú stabilitu stavby alebo jej časti sú druhu D1.
- rekonštruovaný objekt starej kotolne má horľavý konštrukčný systém – požiarne deliace konštrukcie a nosné konštrukcie, ktoré zabezpečujú stabilitu stavby alebo jej časti sú druhu D1, alebo D2, alebo D3 ; tento konštr. systém však nespĺňa požiadavky na nehorľavý a zmiešaný konštr. celok

Požiarne zaťaženie

V zmysle §1, ods.1, písm. m) Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. sa stavby posudzujú ako nevýrobné stavby.

Predpokladané rozdelenie stavby do požiarnych úsekov a požiarne zaťaženia:

- novostavba obchodného centra

Na nadzemných podlažiach stavby sú navrhnuté obchodné priestory so zázemiami a na podzemnom podlaží hromadná garáž pre osobné motorové vozidlá.

- 1) požiarly úsek P1.01 – podzemné podlažie-hromadná garáž – predpokladané výpočtové požiarne zaťaženie $p_v = 10 \text{ kg.m}^{-2} \Rightarrow$ v zmysle §3 ods.3 a príl.č.1, ods.6 Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. garáže musia tvoriť samostatný požiarly úsek ; v zmysle §6, ods.6, písm. c) Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. podzemné podlažie musí tvoriť jednopodlažný požiarly úsek
 - 2) požiarly úsek N1.01/N1-N2 – obchodné priestory – v zmysle §92, ods.1 Vyhl. MVSR č.94/2004 vnútorný zhromažďovací priestor – predpokladané výpočtové požiarne zaťaženie $p_v = 90 \text{ kg.m}^{-2} \Rightarrow$ v zmysle príl.č.1, ods.2, písm. a) Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. vnútorný zhromažďovací priestor musí tvoriť samostatný požiarly úsek
 - 3) 3) požiarly úsek N1.02 – sklad s plochou 500 m^2 – predpokladané výpočtové požiarne zaťaženie $p_v = 120 \text{ kg.m}^{-2} \Rightarrow$ požiarly úsek so sústredeným požiarlym zaťažením – samostatný požiarly úsek ; v zmysle §6, ods.6, písm. e) Vyhl. MVSR č.94/2004 Z.z. sklad s plochou väčšou ako 100 m^2 , v ktorom je náhodné požiarne zaťaženie viac ako 60 kg.m^{-2} musí tvoriť jednopodlažný požiarly úsek
- rekonštruovaný objekt starej kotolne
- 1) požiarly úsek N1.01 – uvažuje sa s reštauráciou – predpokladané výpočtové požiarne zaťaženie $p_v = 30 \text{ kg.m}^{-2}$

II.9. ZDÔVODNENIE POTREBY NAVRHOVANÝCH ČINNOSTÍ V DANEJ LOKALITE

Navrhované činnosti, ktoré sú predmetom zámeru sú v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou, pozemky na ktorých sa má realizácia uskutočniť sa nachádzajú v území s funkčným využitím pre územie zmiešané centrálné, ktoré slúži na

funkciu mestských a nadmestských verejných a účelových zariadení vybavenosti. Vybudovaním obchodného centra sa rozšíri ponuka tovaru pre spotrebiteľov o ďalší obchodný reťazec. Na nevyužívanej ploche sa vybuduje nový objekt, zlikviduje sa nevyužívané priestranstvo. Najväčším prínosom celej investície je úprava nevyužívaného a neudržiavaného areálu bývalej smaltovne, jeho architektonicko - urbanistické skvalitnenie a vytvorenie nových pracovných miest v dotknutom území.

II.10. CELKOVÉ NÁKLADY

Celkové náklady predstavujú cca. 6,5 mil. EUR.

II.11. DOTKNUTÁ OBEC

Mesto Lučenec

II.12. DOTKNUTÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Banskobystrický samosprávny kraj

II.13. DOTKNUTÉ ORGÁNY

Obvodný úrad v Lučenci odbor CO a KR

Obvodný úrad životného prostredia v Lučenci

Mesto Lučenec

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Lučenci

Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Lučenci

Obvodný úrad pre dopravu a cestné komunikácie v Lučenci

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

II.14. POVOĽUJÚCI ORGÁN

Mesto Lučenec

Obvodný úrad životného prostredia v Lučenci

Obvodný úrad pre dopravu a cestné komunikácie v Lučenci

II.15. REZORTNÝ ORGÁN

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

II.16. DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Územné rozhodnutie

Stavebné povolenie

II.17. VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANÝCH ČINNOSTÍ PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

Navrhovaná činnosť svojimi vplyvmi nebude presahovať štátne hranice.

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Dotknuté územie sa nachádza na území mesta Lučenec, v okrese Lučenec, v bývalom areáli Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier medzi ulicami Novohradská a Rázusova. Pre účely predkladaného zámeru sa pod pojmom „dotknuté územie“ rozumie areál bývalej Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier pod pojmom „užšie okolie dotknutého územia“ územie priľahlých mestských častí - priemyselné areály a obytné zóny okolo ulíc Novohradská a Rázusova. Územie stavby sa môže charakterizovať ako územie zmiešané centrálné. Novostavba obchodného centra bude slúžiť prevažne pre obchod, služby a spoločenské akcie. Uskutočňovaním stavby nebudú dotknuté záujmy ochrany prírody ani ochrany kultúrnych pamiatok.

III.1. CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Geomorfologické pomery

Podľa Geomorfologického členenia SR (Mazúr E., Lukniš M., 1980) je mesto Lučenec začlenené do sústavy Alpsko- Himalájskej, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Lučenecko-košická zníženina, celku Juhoslovenská kotlina, podcelku Lučenecká kotlina a časti Novohradské terasy.

Podľa základného geomorfologického delenia je dané územie tvorené morfoštruktúrou Lučenecko-košickej zníženiny, v rámci ktorej ide o výrazne negatívnu morfoštruktúru priekopovej prepadliny. Podľa základných typov eróznno-denudačného reliéfu ide v dotknutom území o reliéf kotlinových pahorkatín prechádzajúcich až do reliéfu nív a rovín. Medzi vybrané tvary reliéfu môžeme zahrnúť najmä úvalinovitý charakter reliéfu Tuhárskeho potoka a reliéf riečnej terasy nízkej. Na neogénnych sedimentoch sa vyvinul hladko modelovaný, mierne členitý, prevažne pahorkatinový reliéf. Na vulkanické formy sa viaže výrazne vrchovinový reliéf.

Západná časť okresu má ráz mierne sklonenej plošiny s úklonom zo severu na juh. Je formovaná hustou sieťou úzkych dolín do sústavy dlhých plochých chrbtov.

Východná časť okresu, ktorá patrí do oblasti Slovenské Rudohorie a tvorí skoro 1/3 územia okresu, má ráz starej zarovnanej planiny s postupným poklesom smerom na juh. Nadmorská výška územia okresu sa pohybuje od cca 160 m n.m. do 1 110 m n.m.

Najväčšiu, centrálnu časť okresu zaberá oblasť Lučenecko-košickej zníženiny s celkom Juhoslovenská kotlina, podcelkom Lučenská kotlina. Kotlina leží medzi pohoriami Ostrôžky, Revúcka vrchovina a Cerová vrchovina. Skladá sa zo širokých pruhov poriečnych nív, doprevádzaných pleistocennými terasami pozdĺž Ipľa a jeho hlavných prítokov Kriváňa a Suchého potoka a z pahorkatinnej plošiny.

Na chrbtoch pahorkatinných stupňov Lučeneckej kotliny je zachovaný zarovnaný eróznny povrch a miestami zasahuje vo forme úzkych zálivov aj hlbšie do pohorí, najmä pozdĺž tokov, ktoré rozčleňujú stredohorskú roveň, napríklad pozdĺž Ipľa a Krivánskeho potoka.

Na území Novohradu sa vyskytujú aj formy veternej akumulácie - presypy. Rozsiahle plochy najmä v pahorkatinných častiach Lučeneckej kotliny, boli pokryté vrstvou vetrom naviatych spraší. Na vývoj dolín tokov vplývali v značnej miere zmeny podnebia v pleistocéne. V chladných obdobiach pleistocénu sa pôdotokom a zmývaním zo svahov dostávalo do korýt riek veľa úlomkov hornín.

V okrese Lučenec sa vyskytujú tieto tvary reliéfu: roviny, pahorkatiny, nižšie vrchoviny, vyššie vrchoviny, nižšie hornatiny, vyššie hornatiny.

Roviny sa viažu k akumulačným riečnym formám - niva Ipl'a, niva Krivánskeho potoka, a k eróznou-akumulačným riečnym tvarom - nízke terasové stupne na juh od Kalinova a v okolí Lučenca. Pahorkatiny s relatívnymi výškovými rozdielmi od 31 do 100 m vyplňajú väčšiu časť Lučeneckej kotliny, a to v ich vyššom stupni, od 200 do 300 m n. m. Vyvinuli sa na slabo odolných slabo spevnených horninách, ktoré ľahko podliehajú eróznou - denudačným procesom, čím sa nerovnosti ľahko zmierňujú. Nižšie vrchoviny s výškovými rozdielmi 101 - 180 m sa rozprestierajú najmä v severných okrajoch kotliny.

Základné členenie tvarov reliéfu v okrese Lučenec, so zatriedením geomorfologických jednotiek:

- reliéf rovín a nív - niva Ipl'a, Kriváňa, Beliny a Suhej a ich terasy
- reliéf kotlinových pahorkatín - Lučenecká kotlina a Fil'akovská brázda
- reliéf eróznych brázd - Lovinobanská brázda, Málinská brázda, Šurická brázda
- vrchovinový reliéf - Cinobanské predhorie, okrajová časť Ostrôžok, západná časť
- Sihlianskej planiny, Mučínska vrchovina, Hájnačská vrchovina, Bučen
- hornatinový reliéf - Stolické vrchy
- reliéf nekrasových planín - Sihlianska planina
- reliéf pedimentových podvrchovín - oblasť Podkriváňa, Sihlianskej planiny, oblasť
- Šávoľu, Bučenskej vrchoviny
- planačno-rázsochový reliéf - oblasť Budinej, Revúcka vrchovina

Geologické pomery

Južná časť okresu Lučenec sa nachádza v Juhoslovenskej panve, pričom najjužnejšiu časť okresu Lučenec zaberá Cerová vrchovina. Podstatnú časť stredy a severu okresu zaberá veporské a kohútске pásмо.

Zárodky Lučeneckej kotliny boli položené už v paleogéne - oligocéne. V oligocénnom období - rupeli vznikla na týchto územiach súvislá depresia, ktorej vznik podmieňovalo dvíhanie karpatských hrebeňov. Do tejto depresie transgreďovalo od juhu more. Záplava mora trvala aj v akvitáne, ktorý sa ráta už do neogénu, a v burdigale. Koncom vrchného burdigalu more ustúpilo. V helvéte tektonické pohyby v Maďarskom stredohorí vyvolali znovu pokles územia a začal sa helvétsky sedimentačný cyklus. Najskôr vznikli pobrežné jazerá v spodnom helvéte. Vo vrchnom helvéte transgresia pokračovala. Na rozhraní helvéty a tortónu vplyvom silného napätia, ktoré vzniklo v Karpatoch vznikli hlboké zlomy, pozdĺž ktorých sa vylievali na povrch lávy - vznikla silná sopečná činnosť. Výlevy láv sprevádzalo vyvrhovanie a výbuchy sypkého vulkanického materiálu.

Predterciérne útvary sú zastúpené v dvoch tektonických jednotkách - gemeriku a veporiku. Tieto ležia pod sedimentmi terciéru a na povrch vystupujú na severnom okraji Lučenskej kotliny, ktorá je dielčou časťou Juhoslovenskej panvy, v Revúckej vrchovine a v Stolických vrchoch. Južné veporikum - kohútska zóna ako spodná tektonická jednotka je tvorené staropaleozoickými metamorfovanými horninami, mladopaleozoickou skupinou - slatinské súvrstvie - karbón a rimavské súvrstvie - perm a tuhárskym mezozoikom zrovnávaným s federátskou skupinou.

Pre veporikum kohútskej zóny je charakteristický paleozoický granitizovaný komplex, pozostávajúci z kryštalickej hornín, amfibolitov, mylonitizovaných biotitických pararúl, amfibolických dioritov, hybridných granitoidov a migmatitov, portfirických granitoidov, mylonitizovaných a rekryštalizovaných granitoidov.

Pre spodné paleozoikum (spodný karbón) sú typické metabázika, muskoviticko-chloritické a kremité svory s polohami grafitických bridlíc a metapieskovce (lovinobanský komplex). Drobné až strednozrnné granity sú stredno až vrchnokriedového veku.

Mladšie paleozoikum tvorí revúcka skupina s vrchnokarbónskym slatinským súvrstvom. Najrozšírenejšou litofáciou v súvrství sú metamorfované pieskovce s vložkami fylitov a intermediálne až bazické vulkanoklastiká. Ďalšími litotypmi sú sivozelené metapieskovce s polohami piesčitých fylitických bridlíc a tmavé grafitické bridlice.

Rimavské súvrstvie je permského veku a tvoria ho metapieskovce, miestami s okruhliakmi, vrstvy fylitov a acidných vulkanoklastík, svetlosivé a sivé piesčité fylity.

Mezozoikum federátskej skupiny - tuhárskeho vývoja má v spodnom triase kremenné pieskovce, subarkózy a piesčité bridlice. V spodnom anise sú to kavernózne zrnité dolomity a rauwaky. V strednom až vrchnom triase sú masívne hnedé až ružovkasté dolomity a dolomitické vápence. Do stredného triasu až liasu sú zaradované pestré kryštalicke vápence - tuhárske mramory nad nimi ležiace stebelnaté fylitické karbonáty so zhlukmi červených až hnedých silicítov.

Vo veporiku kráľovohol'skej zóny, ktorá sa nachádza SZ od tzv. divínsko-muránskej línie, sú okrem kryštalickej bridlíc značne rozšírené granitoidné horniny. Z neskoro orogénnych granitoidov sú zastúpené biotitické granity. Sem patrí tiež síhliansky typ granodioritu až kremitého dioritu, svetlejší hrončocký granit a iné. Ďalším rozšíreným typom je biotitický granodiorit až porfyrická žula označovaná ako veporský typ. Masívy granitoidov spôsobili tiež vo svojom okolí granitizačnú premenu a migmatitizáciu. Charakteristickým znakom veporského kryštalínika je jeho premena mylonitizácia a spätná premena diaforéza. Spätnú premenu spôsobili mladé tektonické procesy, pri ktorých vznikli horniny charakteru svorov a fylitov.

V juhozápadnej časti Lučenskej kotliny a v strednej časti Cerovej vrchoviny pri Čakanovciach a Lipovanoch sú rozšírené sedimenty šalgotarjánskeho súvrstvia. Sú tvorené prevažne pieskami s uhoľnými slojmi a polohami piesčitých ílov a prachovcov. Rozdeľujú sa na dve súvrstvia: pôtorské vrstvy - piesky s uhoľnými slojmi a plachtinské vrstvy - íly až ílovce a prachovce sivomodrej farby. Stredný miocén je reprezentovaný horninami alkalicko-vápenatého vulkanizmu. Na SV zasahujú do regiónu vulkanity pokoradzského súvrstvia.

Na juhu v Cerovej vrchovine vystupujú lakolity pyroxénického andezitu s granátom - Šiatoroš. V severnej a západnej časti Lučenskej kotliny vystupujú pontské sedimenty známe ako poltárske súvrstvie. Poltárske súvrstvie pozostáva z dvoch faciálne odlišných súvrství: riečnej fácie - štrky a piesky prevládajú nad ílmi a jazernej fácie - íly prevládajú nad štrkami a pieskami. K pontu je priradovaná aj podrečanská bazaltová formácia - relikty lávových prúdov, litologicky sú v nej zastúpené tufy, lapilové tufy a lávové prúdy bazaltov patriacich báziickému olivinickému bazaltu.

Do oblasti najmladšieho würmu až holocénu spadá tvorba štrkov údolného dna potokov, ktoré pretekajú daným územím. Majú charakter horských tokov, Krivánsky potok v miestach kde na južnej strane opúšťa širšie okolie dotknutého územia, už nadobúda charakter nížinnej rieky. Hrúbka štrkov sa pohybuje od 2 – 4 m, miestami až 6 m, niekde úplne chýbajú, alebo dosahujú mocnosti menej ako 1 m.

Do najmladšieho obdobia kvartéru zaraďujeme fluviálne povodňové sedimenty riečnych nív a ukladania antropogénnych vrstiev. Zo sedimentov holocénnych riečnych nív prevládajú hliny hrúbky 1 – 4 m. Ojedinele sú tu zastúpené hlinité piesky, ale ich hrúbka zriedka presahuje 1 m. V hlinách sa často vyskytujú polohy so zvýšeným obsahom organických látok hnílokalové sedimenty. Ich mocnosť je spravidla 0,2 – 0,8 m, ojedinele 1,0 m.

Inžiniersko-geologické pomery

Podľa inžinierskogeologickej rajonizácie Slovenska v zmysle Atlasu krajiny SR, 2002, možno v dotknutom území vyčleniť nasledovné rajóny :

- Mv - rajón vysokometamorfovaných hornín
- Mk - rajón metamorfovaných hornín
- Ih - rajón magmatických intruzívnych hornín
- Vl - rajón efuzívnych hornín
- Vp - rajón vulkanoklastických hornín
- Sz - rajón pieskovcovo-zlepencových hornín
- Sf - rajón flyšoidných hornín
- Sv - rajón vápencovo-dolomitických hornín
- Np - rajón piesčitých sedimentov
- Ni - rajón jemnozrnných sedimentov
- Nk - rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných hornín
- D - rajón deluviálnych sedimentov
- F - rajón údolných riečnych náplavov
- LT - rajón sprašových sedimentov na riečnych terasách
- DT - rajón deluviálnych sedimentov na riečnych terasách

Podľa regionálneho členenia je užšie okolie dotknutého územia zaradené do regiónu neogénnych tektonických vkleslín - Lučenecká kotlina, rajónu LT – rajón sprašových sedimentov na riečnych terasách. Povrchové hliny sú kategorizované ako íly s vysokou až veľmi vysokou plasticitou.

Podľa inžiniersko-geologickej rajonizácie SR spadá okolie dotknutého územia do regiónu tektonických depresí, oblasti vnútrohorských kotlín. Na základe inžinierskeho zatriedenia vystupujú v okolí nasledovné typy hornín:

- horniny typu D - súdržné zeminy s prípadnými piesčitými vložkami, s hlavným litologickým typom prachovité hliny, spraše - litologický komplex: pokryvné útvary - polygenetické hliny a spraše, s výskytom v starších terasových stupňoch a na okraji pahorkatiny
- horniny typu B - štrkovité zeminy s prípadnými vložkami zlepcov a pieskovcov, s hlavným litologickým typom piesčité štrky s hlinitým pokryvom - litologický komplex: pokryvné útvary - riečne v dne dolín, s výskytom v nivách potokov.

Ložiská nerastných surovín

V širšej oblasti sa nachádzajú významné ložiská nerastnej suroviny - silikáty. V katastri mesta alebo jeho bezprostrednom okolí - Pinciná, Jelšovec, Veľká nad Ipľom, sú ložiská keramických surovín, pieskov, alginitu, diatomitu. Sú to netradičné suroviny, ktoré je možné využívať v stavebníctve ako stavebný materiál, poľnohospodárstve ako hnojivá, priemysle ako sorbenty ťažkých kovov – životné prostredie ako aj v cestovnom ruchu ako kúpeľníctvo - liečivé zábaly na liečbu reumatologických ochorení. Mohli by znamenať vysoký potenciál pre rozvoj priemyslu a cestovného ruchu v meste. Ložiská nachádzajúce sa v širšom okolí a ich ochranné pásma nie sú v strete s realizáciou uvedeného zámeru.

Geodynamické javy a a seizmicita územia

Výskyt zosuvov je v tomto území veľmi zriedkavý. Svahové deformácie územia Veporských vrchov, budovaného kryštalickejšími horninami, pozostávajú predovšetkým z pomalého pohybu - zliezania zvetralín a opadávanie úlomkov.

Častejší výskyt izolovaných zosuvov je v menej odolných horninách južného okraja rudohoria fylity, bridlice a pieskovce, kde dochádza k intenzívnej výmoľovej erózii.

Podľa „Mapy seizmických oblastí na území SR“ (STN 73 0036) sa predmetná časť mesta Lučenec nachádza v oblasti s možnosťou seizmických otrasov o sile 4° až 5° MSK. Územie sa nachádza v zdrojovej oblasti 4, kde je hodnota základného seizmického zrýchlenia $a_T = 0,3 \text{ m.s}^{-2}$. Základné seizmické zrýchlenie zodpovedá zemetraseniu s periódou výskytu 450 rokov (Atlas krajiny, 2002 - Schenk a kol.).

Pôdne pomery

V Juhoslovenskej kotline prevládajú lokálne hnedozeme na kvartérnych a terciérnych skeletných sedimentoch, luvizeme pseudoglejové, sprievodné pseudogleje na sprašových hlinách. V údolí rieky Ipel' prevládajú nívne pôdy glejov, sprievodné gleje na karbonátových aj nekarbonátových nívnych sedimentoch.

Z hľadiska bonity pôd patria pôdy širšieho okolia Lučenca medzi stredne produkčné.

V širšom okolí prevládajú nívne pôdy glejové a hnedé pôdy nenasýtené - kyslé, z pôdných druhov prevládajú hlinité a ílovito-hlinité pôdy. Pôdy sú slabo vápenaté, pôdna

reakcia sa pohybuje od 4,8 do 7,3. Obsah humusu je nízky, miestami stredný. Obsah draslíka je stredný až dobrý, obsah fosforu je stredný až vysoký a obsah horčíka je dobrý až vysoký.

Podľa Atlasu krajiny SR, 2002 pôdy v užšom okolí dotknutého územia majú strednú priepustnosť, strednú až veľkú retenčnú schopnosť a prevažne mierne vlhký režim. Podľa zrnitostného zloženia ide o pôdy hlinito-piesčité, hlinité a ílovito-hlinité, neskeletnaté až slabo kamenité (0 - 20 %). Náchylnosť pôd ku chemickej degradácii súvisí predovšetkým s obsahom uhličitanov v pôdach, ako aj s rôznymi pôdnymi druhmi. Pôdy sa vyznačujú neutrálnou až veľmi silno kyslou reakciou, podľa náchylnosti na acidifikáciu ide na väčšine územia o pôdy stredne náchylné na acidifikáciu, na aluviálnych náplavoch sú pôdy náchylné na acidifikáciu.

Klimatické pomery

V zmysle údajov Atlas krajiny SR, 2002 - Lapin a kol., z klimatického hľadiska patrí okres Lučenec do teplej oblasti s priemerným počtom 50 a viac letných dní za rok, s denným maximom teploty vzduchu viac ako 25 °C.

Podľa klimatogeografických typov patrí dotknuté územie do typu kotlinovej klímy - mierne suchá až vlhká klíma, s veľkou inverziou teplôt, subtypu teplej klímy - suma teplôt 10°C a viac - 2600 až 3000, januárová teplota -2 až -4°C, júlová teplota 18,5 až 20°C, ročné zrážky 600 - 700 mm.

V širšom dotknutom území sú pozorované dlhodobé trendové zmeny ročných bilančných úhrnov zrážok vyjadrujúce ich dlhodobý pokles. Maximálne bilančné úhrny zrážok sa prevažne viažu na obdobie s vysokou intenzitou zrážok - letné búrky. Celkové znižovanie bilančných úhrnov zrážok v mimovegetačnom období ovplyvňuje, resp. znižuje celkové zásoby vody v povodí.

Celkove býva veternosť malá, bezvetrie sa vyskytuje v 41,7 % častosti, rýchlosti vetra od 1 do 2 m/s v 23,3 %, rýchlosti vetra od 3 do 5 m/s v 25,5 %. Z hľadiska možnej prašnosti a rozptylových podmienok prevláda prúdenie z juhozápadného smeru. Negatívnym javom z hľadiska rozptylových podmienok v ovzduší je častý výskyt inverzných situácií a hmiel, a to najmä v zimnom období.

Snehová pokrývka sa vyskytuje v Lučenci priemerne 99 dní v roku. Jej priemerná maximálna výška je 28 cm. Snehová pokrývka v hrúbke nad 1 cm trvá priemerne 58 dní. Jej výskyt sa začína koncom novembra a končí v prvej polovici marca. V tomto období sú však intervaly, kedy sa následkom oteplenia sneh roztopí a vôbec sa nevyskytuje.

Hydrologické pomery

Povrchové vody

Širšie okolie dotknutého územia patrí hydrologicky do povodia Ipľa. Územie je odvodňované mnohými tokmi. V podmienkach Slovenska je rieka Ipeľ veľkým vodným tokom, je jedna z najdlhších riek Slovenska. Od obce Veľká nad Ipľom po obec Chľaba je hraničnou riekou s Maďarskou republikou. Pramení vo Veporských vrchoch - v Sihlianskej planine neďaleko obce Lom nad Rimavicou a pri obci Chľaba ústi do rieky Dunaj. Dĺžka

toku je 232,5 km, s plochou povodia 5 151 km², z toho na Slovensku 3 649 km².

Najväčšie prietoky vody na toku Ipeľ bývajú v jarňých mesiacoch a to hlavne v mesiaci marec a apríl, zo zimňých mesiacov v januári, z letňých v júni. Typ režimu odtoku v jeho povodí je dažďovo-snehový.

Súčasný režim rieky Ipeľ je v dôsledku prevádzky vodnej nádrže Málinec a vodňých diel na jeho hlavných prítokoch neprirodzený.

Najvýznamnejšie prítoky rieky Ipeľ v širšom okolí dotknutého územia sú tok Suchá, Tuhársky potok, Kriváňsky potok, Budínsky potok. K dotknutému územiu je najbližšie Kriváňsky potok.

Celú oblasť okresu Lučenec je možno označiť za veľmi suchú, s nízkymi hodnotami špecifického odtoku len do 5 l.s⁻¹.km⁻¹. Z hľadiska odtokových pomerov patria miestne toky – kanály, celej oblasti do dažďovo-snehového typu odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou v marci a apríli (Atlas krajiny, 2002).

Rieka Ipeľ (číslo hydrologického poradia 1-4-24-01) aj Kriváňsky potok (1-4-24-01-063) sú vodohospodársky významnými vodňými tokmi. Ipeľ je aj vodárenským tokom (podľa Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných tokov a vodárenských tokov), no iba v hornom úseku toku, teda mimo dotknutého územia. Citlivé oblasti dotknutého územia podľa Nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti sú všetky útvary povrchových vôd, ktoré sa v ňom vyskytujú. Zraniteľné oblasti podľa Nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti sú všetky poľnohospodársky využívané pozemky v dotknutom ako aj dotknutom území.

Podzemné vody

Podľa Hydrogeologickej rajonizácie Slovenska (Slovenský Hydrometeorologický Ústav, Bratislava 1984) širšie okolie dotknutého územia patrí do hydrogeologickeho rajóna NQ 090 – Neogén Lučeneckej kotliny. Sedimentárne horniny neogénu, tvorené v podstate nepriepustnými ílmi sú z hľadiska hydrogeologickeho a vodárenského bezvýznamné, prakticky nepriepustné.

Priepustné polohy, ktoré môžu byť zvodnené, sú tvorené vrstvami pieskov a štrkov a napájané infiltrovanými vodami z povrchu na okrajoch kotliny, kde vychádzajú na povrch. Zberačmi podzemných vôd sú v geologickom profile dotknutého územia polohy proluviálnych štrkopieskov Kriváňského a Tuhárskeho potoka, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre akumuláciu podzemných vôd. Štrky sa vyznačujú pórovou priepustnosťou s orientačnými koeficientmi filtrácií v ráde 10⁻⁵ m.s⁻¹. Charakteristickou vlastnosťou podobných štrkových súvrství je ich vrstevná heterogenita, podmienená častým striedaním priepustnejších a menej priepustných polôh, spojená s vlastnou anizotropiou danou orientáciou sedimentárnych zín.

Na území Novohradu sa v režime podzemných vôd uplatňuje výšková zonálnosť, ktorá sa prejavuje v zmenách hladiny podzemnej vody, výdatnosti prameňov a teploty počas roka. Režim podzemných vôd je ovplyvňovaný najmä zrážkami. Generálny smer prúdenia podzemných vôd je sever-juh. V údolňých nivách je obyčajne vysoká hladina podzemnej

vody, nachádzajú sa tu mŕtve ramená s neúnosnými organickými zeminami a častá je i nízka konzistencia polôh jemnozrnných zemín.

Náplavy toku Belina a Krivánskeho potoka majú menej priaznivé zvodnenie ako náplavy Ipľa, koeficient filtrácie má hodnoty prevažne v ráde 10^{-5} m.s^{-1} , menej často sa vyskytujú hodnoty do $2 \cdot 10^{-4} \text{ m.s}^{-1}$.

Podzemné vody užšieho okolia dotknutého územia sú napájané prevažne z riek a ich prítokov, v okrajových častiach - staršie riečne terasy a okraj pahorkatiny so sprašovým pokryvom - striedavo z podzemných vôd susedných území a zo zrážok. Zvodnenými vrstvami sú kvartérne fluviálne piesky a štrky v nive Krivánskeho potoka, kvartérne štrky a piesky terás a náplavových kužeľov prekryté sprašou a neogénne súvrstvia ílov, slieňov a pieskov prekryté sprašou.

Vodné plochy

Mesto je zásobované zo stredoslovenskej vodárenskej sústavy, do ktorej patria Vodná nádrž Málinec, Vodná nádrž Hriňová, Vodná nádrž Klenovec. Na vodovodnú sieť v meste je napojených 99,91% z celkového počtu obyvateľov. Vodné nádrže okrem dodávok kvalitnej pitnej vody do vodovodných sietí a ďalej do domácností reguluje prietoky, pomáha znižovať povodňové prítoky a zvyšuje minimálne prietoky v období sucha.

Vodná nádrž Ľadovo na Tuhárskom potoku v správe Povodia Hrona má zátopovú plochu 26,2 ha, plochu 0,26 km², objem 640.000 m³, priemerný ročný prietok 0,36 m³/s, prevádzkovú hladinu 202,85 m n. m. Je to viacúčelová nádrž - produkčný rybník, športové rybárstvo, rekreačné účely, zmiernenie prírodnej vlny. Výška hrádze je 5,7 m, dĺžka čelnej hrádze 303 m, dĺžka bočnej hrádze 467 m. V súčasnosti je jej využívanie na kúpanie nevhodné z dôvodu znečistenia. Po výstavbe čističky na ústie Tuhárskeho potoka je možné využitie na rekreačné účely. Nádrž je súčasťou projektu „Športovo – rekreačná oblasť Lesopark – Ľadovo“ a „Cyklistický náučný chodník Lesopark – Ľadovo – Ipolytarnóc“. Projekty riešia vytvorenie zóny pre cestovný ruch, šport a rekreáciu a zároveň využitie prírodného potenciálu mesta. Umelé jazero v parku bolo vybudované v čase výstavby parku.

Fauna a flóra

Dotknuté územie predstavuje zastavanú, využívanú plochu, s občasnou ruderálnou vegetáciou. Ide o biotop prakticky bez ekologického významu, ktorý nevykazuje prvky vzácnosti, nie sú naň viazané ohrozené alebo osobitne chránené druhy bioty.

Najbližšie okolie areálu predstavuje značne atakované územie - zóna mesta s rozsiahlou zástavbou, koncentráciou hlavných dopravných koridorov - bez väčšieho ekologického významu a zastúpenia významných prvkov bioty. Živočíšne spoločenstvo v okolí dotknutého areálu je druhovo chudobné - ide o typické druhy viazané na biotopy ľudských sídel, priemyselných a poľnohospodárskych areálov, kultúrnych plôch a devastovaných zarastených plôch.

Flóra

Potenciálna prirodzená vegetácia je výrazom súčasného ekologického potenciálu

krajiny. Zobrazuje prirodzené rastlinstvo, ktoré by sa v budúcnosti postupne vytvorilo na území, keby človek prestal vegetačný kryt svojou činnosťou ovplyvňovať. V prírodných podmienkach Slovenska by to bola až na malé výnimky lesná vegetácia. V širšom okolí dotknutého územia by sa uplatnili nasledovné jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie (Atlas krajiny, 2002):

- U - jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek
- Al - jelšové lesy na nivách podhorských a horských tokov
- C - karpatské dubovo-hrabové lesy
- Qc - dubové a cerovo-dubové lesy
- Qa - nátržníkové dubové lesy
- Qt - dubové lesy s javorom tatárskym a dubom plstnatým
- Qk - dubové lesy na kyslých podložiach
- Fs - podhorské bukové lesy
- F - bukové a jedľovo-bukové lesy

Reálna vegetácia predstavuje súčasný stav vegetácie. V porovnaní s potenciálnou vegetáciou je značne odlišná, pričom odzrkadľuje či už priamy alebo nepriamy negatívny vplyv človeka a činností ním vykonávaných. V širšom okolí dotknutého územia sa nachádzajú nasledujúce biotopy:

Lesy - teplomilné a suchomilné zmiešané dubové lesy

Z plošného hľadiska relatívne málo zastúpený, lesnícky obhospodarovaný biotop. Dominantnými drevinami sú druhy rodu dub, ďalej hrab, topoľ osikový, umelo vysadená borovica lesná. Bohatá je krovinná etáž, bylinný podrast má zväčša trávnatý charakter s výskytom teplomilných a miestami aj acidofilných druhov – saturejka, krížavka jarná, reznáčka laločná,...

Kriačiny v kultúrnej krajine

Ide o málo zastúpený biotop, avšak v prevažne poľnohospodárskej krajine predstavuje významný ekologický stabilizujúci prvok najmä z hľadiska zoologického. Floristicky pestré kriačiny charakterizuje dominancia slivky trnkovej a prítomnosť množstva rôznych druhov krovín: vzácnne nachádzame aj tzv. chudobné kroviny s dominantným zastúpením bazy chabzdovej.

Lúky a pasienky

Najrozšírenejší prírodný biotop, vo väčšine prípadov značne pozmenený, predstavujú lúky a pasienky. Mezofilné lúky sa nachádzajú prevažne na svahoch na stanovištiach neovplyvnených podzemnou vodou. Sú v rôznom stupni degradácie, majú prevažne trávovitý charakter s ojedinelým zastúpením bylinnými druhmi prevažne teplomilného charakteru. Vlhké lúky sú rozšírené najmä v okolí vodných tokov, charakterizované sú vlhkomilnými druhmi a v dôsledku intenzívneho spásania a hnojenia aj pasienkovými druhmi napr. ďatelina plazivá, púpava lekárska, iskerník prudký. Vlhké pasienky sú dnes vo väčšine

prípadoch intenzívne spásané dobytkom - silne degradované, pričom tu nachádzame zväčša nie viac ako 100 druhov vyšších rastlín.

Stojaté vody a močiare

Ide o ojedinelé a vzácne typy biotopov patriace k najohrozenejším. Vegetáciu stojatých a pomaly tečúcich vôd reprezentujú najmä žaburinkové spoločenstvá – žaburinka menšia, značne eutrofizovaných vôd, vzácne sa vyskytujú aj iné typy spoločenstiev – bublinatka obyčajná, kotvica plávajúca.

Močiarna vegetácia je zastúpená v okolí rybníkov a v terénnych depresiách ovplyvňovaných podzemnou alebo zrážkovou vodou. Ide najmä o vysokobylinné spoločenstvá ostrica ostrá, šedavá, rákos a vrbové kriačiny. Na klimatických pomeroch je závislá vegetácia obnaženého dna predstavujúca krátkodobé štádium jednoročných bylín - mimoriadne vzácny biotop pre niektoré vzácne druhy bylín: blešník všeobecný, šachor hnedý a ďalšie.

Brehy vôd

Biotop nachádzame na okrajoch tokov a vodných plôch. Časté sú vrbinné kroviny či bylinné biotopy s dominujúcimi druhmi steblovka vodná, chrastica rákosovitá, dvojzubec trojdielny.

Antropogénne biotopy

Najčastejšie sa vyskytuje biotop reprezentovaný najmä poľnohospodársky obrábanými poliami s rôznymi druhmi kultúr - prevažne obilniny. Menej častými sú rumoviská s ruderalnými druhmi a zošľapávané miesta okrajov ciest.

Fauna

Dotknuté územie patrí zoogeograficky do provincie Západné Karpaty, oblasti Západné Karpaty, južného obvodu a sopečného okrsku - podokrsku ipeľsko-rimavského. Vzhľadom k viazanosti fauny na existujúcu vegetáciu, resp. prítomné biotopy možno konštatovať, že aj pôvodná fauna z dotknutého územia takmer úplne vymizla. Išlo prevažne o lesné druhy fauny, ktoré boli viazané na prostredie súvislých lesov. Celková biodiverzita dotknutého územia - okraju mestského prostredia Lučenca je nízka, môžeme v ňom nájsť iba najodolnejšie živočíšne druhy typické pre intenzívne obrábanú poľnohospodársku krajinu a sídla.

Súčasnité druhoité zloženie živočíšstva je dôsledkom vzájomného pôsobenia abiotických podmienok ako sú geografická poloha, geologický podklad, členitosť územia, klimatické podmienky, ale aj vegetačné pomery, ktoré v minulosti formovali vývoj a zloženie jednotlivých zoocenóz. Dlhodobé antropogénne využívanie územia malo vplyv na zachovalosť alebo ohrozenosť skupín rastlín aj živočíchov. V širšom okolí dotknutého územia sa vyskytujú tieto základné typy živočíšnych spoločenstiev:

- zoocenózy lesa
- zoocenózy polí a trvalých trávnatých porastov
- zoocenózy stojatých a tečúcich vôd a ich brehových porastov

- zoocenózy intravilánov miest a dedín

V užšom okolí sa vyskytujú:

- biotop poľných lesíkov - v poľných lesíkoch sa najčastejšie vyskytuje bažant obyčajný, hrdlička poľná, d'ateľ hnedkavý, vlha obyčajná, a.i.
- biotop krovín - biotop krovín vyhľadávajú živočíchy, ktoré tu nachádzajú vhodný úkryt - lovná zver, a potravné možnosti najmä pre druhy vtáctva
- spoločenstvo polí a lúk - toto spoločenstvo sa vyznačuje každoročným striedaním kultúr, pri ktorých človek robí hlboké zásahy do biocenóz

V lesných porastoch žijú jeleň obyčajný, srnec hôrny, muflón obyčajný a sviňa divá, mačka divá, liška obyčajná, divý králik, veverica, jazvec, kuna lesná a ďalšie. Poľnú zver reprezentujú najmä zajac poľný, jarabica poľná, prepelica poľná a bažant obyčajný. K najpočetnejšie zastúpeným druhom vtáctva patrí d'ateľ čierny, jastrab veľký, myšiak hôrny, sova obyčajná, výr veľký, krahulec, kavka obecná, straka, sojka, vrana obecná čierna, kukučka obyčajná, sýkorka obyčajná a iné. V povodí rieky Ipľ žije divá kačica, sluka, bocian biely a volavka popolavá. Svoje zastúpenie tu majú i plazy - vretenica obyčajná, užovka hladká, had stromový, jašterice - jašterica zelená, jašterica obyčajná, jašterica živorodka, vzácne aj salamandra škvrnitá, mloky - mlok zemný a obojživelníky - rosnička zelená, ropucha obyčajná, kunka ohnivá, skokan zelený, skokan hnedý. K najtypickejším zástupcom rýb patrí: jalec tmavý, mrena riečna, štika obyčajná, belička, kapor obyčajný, sumec obyčajný. Vlastný tok Ipľa je jedným z významných lokalít trvalého výskytu vydry riečnej na juhu stredného Slovenska.

Biotopy vodných tokov spolu s brehovými porastmi v užšom okolí sledovaného územia predstavujú toky Krivánsky potok a Tuhársky potok. Z bezstavovcov sa tu bežne vyskytuje hadovka lesklá patriaca do skupiny vážok. Ďalej možno spomenúť vzácnejšie druhy motýľov ako sú napríklad ohniváček veľký, perlovec černicový, alebo dúhovce. Z plazov tu môžeme stretnúť užovku obojkovú a z obojživelníkov ropuchu obyčajnú, skokana hnedého, v periodických mlákach kunku žltobruchu. Brehové porasty poskytujú miesto na hniezdenie niektorým druhom vtákov ako penica obyčajná, žlna zelená, drozd čierny, niektoré druhy sýkoriek a iné druhy.

Územia chránené podľa osobitných predpisov a ich ochranné pásma

Celé dotknuté územie aj jeho užšie okolie je tvorené prevažne antropogénne pozmenenou mestskou a poľnohospodárskou krajinou. Zachovalé ostrovčeky a línie prirodzených biotopov sú značne degradované a atakované poľnohospodárskou činnosťou a urbanizačnými vplyvmi a prenikajú do nich mnohé agresívne nepôvodné druhy vegetácie. Vo vnútri ani bezprostrednom okolí priamo dotknutého areálu sa nevyskytuje biotop, ktorý by vyžadoval ochranu, alebo vykazoval prvok vzácnosti a ohrozenosti.

Do územia okresu Lučenec zasahuje CHKO Cerová vrchovina, ktorá sa však nachádza vo veľkej vzdialenosti JV smerom od sledovaného územia, pri hraniciach s Maďarskom. Na území okresu Lučenec je vyhlásených 13 maloplošných chránených území, no všetky sa nachádzajú vo vzdialenosti väčšej ako 10 km od sledovaného územia. Najbližšie k

sledovanému územiu sa nachádza PR Dáľovský močiar v katastrálnom území Veľká nad Ipľom, PR Ružinske jelšiny a PR Príbrežie Ružinej v katastrálnom území Lovinobaňa, Ružiná a Divín.

Všetky chránené územia boli vyhlásené na ochranu významných prírodných a ekologicky hodnotných krajinných celkov prírodného charakteru. Priamo do sledovaného územia nezasahuje žiadne z uvedených chránených území. Zároveň do riešenej lokality priamo ani nezasahuje žiadne ochranné pásmo chráneného územia. V súlade so zákonom 543/2002 Z.z. preto platí v dotknutom území prvý stupeň ochrany.

V širšom okolí sledovaného územia, na území okresu Lučenec, boli vyhlásené 3 územia európskeho významu – SKUEV0357 Cerová vrchovina, SKUEV0358 Soví hrad a SKUEV0365 Dáľovský močiar. Do dotknutého územia ani do jeho užšieho okolia nezasahuje žiadne z nich. Najbližšie k sledovanému územiu sa nachádza SKUEV0365 Dáľovský močiar. V širšom okolí sledovaného územia boli vyhlásené dve chránené vtáčie územia –SKCHVU003. Cerová vrchovina – Porimavie SKCHVU021 Poiplie. Chránené vtáčie územie SKCHVU021 Poiplie zasahuje do lokalít situovaných južne od mesta Lučenec, no priamo do dotknutého územia ani do jeho užšieho okolia nezasahuje.

III.2. KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA

Súčasná krajinná štruktúra a scenéria

Širšie okolie je tvorené prevažne zastavaným územím mesta Lučenec, severne a severovýchodne sa nachádza krajina so zachovaným prírodným charakterom a typickými znakmi vidieckej krajiny. K zmene krajiny štruktúry dotknutého územia prišlo v období odlesnenia, keď sa územie začalo využívať na poľnohospodárske účely.

V súčasnej krajinskej štruktúre dominujú prvky mestskej krajiny, ktoré boli zoskupené do určitých skupín na základe fyziognómie alebo funkčného postavenia. Pri stanovení štruktúry krajiny sa vychádza zo štandardnej metódy výskumu využívania krajiny z aspektov

- vizuálnych (fyziognomické črty štruktúry krajiny),
- kultúrno-historických (tradičné a historické prvky v štruktúre krajiny),
- fyzických (napr. charakter reliéfu, vodná sieť a pod.),
- krajinnno-ekologickej štruktúry (komplex živých a neživých prvkov, prírodných a antropogénnych prvkov a ich interakcia)
- funkčnej štruktúry krajiny (využívanie krajiny).

V užšom okolí dotknutého územia ako aj na samotnom dotknutom území sa na základe vyššie uvedeného vyskytujú nasledovné prvky krajinskej štruktúry:

- úžitkové budovy,
- technická infraštruktúra spevnené plochy priemyselného areálu
- technické stavby,
- budovy,
- cesty asfaltové,

- cesty nespevnené,
- solitérne rastúce stromy.

Z hľadiska súčasnej krajinnej štruktúry ide v priamo dotknutom území o človekom pozmenenú krajinu s vysokým podielom zastavaných plôch obytných priestorov, služieb, školstva, infraštruktúry, priemyselných a obslužných areálov, doplnenú o dopravné štruktúry.

Prejavom krajinnej štruktúry je estetické pôsobenie krajinného obrazu. Jeho hodnotu nie je možné kvantifikovať, môžeme ho posúdiť len kvalitatívne ako stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte v krajine. Posudzovanie nárokov na estetickú kvalitu okolitej krajiny úzko súvisí so stupňom kultúrnej vyspelosti a materiálneho zabezpečenia ľudí vytvárajúcich určitú etnickú jednotku.

Za najvýznamnejšie faktory, ktoré podmieňujú estetický ráz kultúrnej krajiny môžeme považovať osídlenie, jeho druh, dobu a hustotu, spôsob využitia územia, zastúpenie prírodných prvkov, komunikácie, vedenie energií a pod. Možno konštatovať, že uvedené aktivity so zvyšujúcou sa intenzitou využitia krajiny znižujú estetické pôsobenie krajiny na človeka. Za pozitívne nosné prvky scenérie krajiny v dotknutom území možno považovať v prvom rade všetky typy drevinovej vegetácie, upravené plochy parkovej vegetácie a pod. Negatívnymi prvkami scenérie sú mestské osídlenia tvorené súvislou plochou zastavaných území, priemyselné areály, technické prvky a iné javy a prvky, ktoré negatívne ovplyvňujú celkovú scenériu krajiny.

Dotknuté územie sa nachádza v centre mesta a je silno poznačené činnosťou človeka. Len vo veľmi malej miere sú v rámci areálu zastúpené prírodné prvky. Ide najmä o bylinnú a krovinovú vegetáciu rastúcu na rumoviskách.

Územný systém ekologickej stability

Stupeň ekologickej stability územia vyjadruje plošný pomer medzi prirodzenými, poloprirodzenými a antropogénnymi prvkami v danom území. V Slovenskej republike bola koncepcia územného systému ekologickej stability (ÚSES) prijatá uznesením vlády SR č. 394 zo dňa 23. júla 1991. Realizácia ÚSES v praxi je nevyhnutná z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja.

Základ tohto systému tvorí kostra ÚSES pozostávajúca z biocentier, biokoridorov a interakčných prvkov. Významnou súčasťou vytvorenia celoplošného ÚSES je aj systém opatrení na ekologicky optimálnu organizáciu a využívanie krajiny.

V roku 1992 bol vypracovaný Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES), ktorý vyjadruje základný rámec priestorovej ekologickej stability územia Slovenska. Predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovaných prírodných území najmä lesov, mokradí, brál, sprievodných porastov vodných tokov a pod. a vyjadruje vzťah a postavenie ekologicky stabilných území Slovenska v prepojení na európsky systém ekologicky stabilných území, čím vytvára významný dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

Územný systém ekologickej stability predstavuje takú celopriestorovú štruktúru vzájomne prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a

foriem života v krajine a vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj.

Základ tohto systému predstavujú:

- biocentrá – ekosystémy alebo skupiny ekosystémov, ktoré vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Sú to ekologicky najstabilnejšie prvky krajinnej štruktúry.
- biokoridory – priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája ekocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií organizmov a ich spoločenstiev,
- interakčné prvky – určité ekosystémy a ich prvky, alebo skupiny ekosystémov, prepojené na biocentrá a biokoridory a zabezpečujúce ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Základ ekologickej stability územia okresu Lučenec tvoria biocentrá a biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu nachádzajúce sa predovšetkým v lesnatých častiach okresu. V užšom okolí sú identifikované nasledujúce prvky regionálneho alebo miestneho územného systému ekologickej stability:

- Tuhársky potok - miestny biokoridor hydrický
- VN Ľadovo - miestne biocentrum
- Lesný komplex Veľká hora -regionálne biocentrum

Lokálne významné prvky ekologickej stability predstavujú tiež všetky zvyšky lesov v pahorkatine, menšie vodné toky a plochy a tiež prvky nelesnej drevinovej vegetácie, ktoré sú lokalizované v poľnohospodárskej krajine. Tieto predstavujú väčšinou tzv. ekologicky významné krajinné segmenty. Lokálnymi biokoridormi sú všetky menšie vodné toky. V bezprostrednom okolí priamo dotknutého areálu ani v jeho vnútri sa nevyskytuje žiadny z opísaných prvkov ÚSES. Priamo dotknutý areál navrhovaného zámeru nie je v konflikte ani s jedným prvkom ÚSES.

III.3. OBYVATELSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA, KULTÚRNO-HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

Lučenec leží v centrálnej časti Lučeneckej kotliny a je prirodzeným geografickým centrom južnej časti stredného Slovenska. Blízkosť maďarských hraníc dáva predpoklad pre rozvoj hospodárskych a kultúrnych vzťahov v rámci strednej Európy. Rozloha Mesta je 5256,8463 ha k. ú. Lučenec a 2248,4139 k.ú. Opatová. Mesto sa nachádza v južnej časti Banskobystrického kraja. V nadmorskej výške 194 m. Jeho presné súradnice sú: Zemepisná šírka: N48o 19,719' zemepisná dĺžka: E19o 40,148'. Rozloha mesta je 47,8 km².

Územie v okruhu 50 km okolo mesta Lučenec je po Bratislave a Košiciach oblasťou s treťou najľudnatejšou sídelnou štruktúrou na Slovensku. V uvedenej oblasti je sústredených niekoľko mestských jadier. Hriňová – 29,1 km SZ, Hnúšťa – 34,2 km SV, Detva 30,7 km SZ, Poltár 14,6 km SV, Rimavská Sobota 25,8 km SV, Filákov 13,1 km JV, Modrý Kameň 40 km JZ, Veľký Krtíš 36 km JZ, Tisovec 60 km S, Krupina 70 km Z, Balasagyarmat 50 km JZ, Salgótarján 27km JV.

Lučenec je 25. najväčšie mesto SR podľa počtu obyvateľov. Počet obyvateľov v Meste Lučenec postupne klesá. Z pôvodného počtu 28 627 v roku 2000 klesol celkový počet na 27 714 v roku 2008. Na 1 km² pripadá 596 obyvateľov. Hoci je najpočetnejšou vekovou

skupinou skupina obyvateľov v produktívnom veku 8 584 mužov a 9 234 žien, pri porovnaní skupín od 0 do 18 rokov, čo je predproduktívny vek a poproduktívny vek, vidíme že na jedno dieťa pripadá 1,13 človeka v poproduktívnom veku. Tento ukazovateľ od roku 2006 (1,01) neustále narastá, čo môže v budúcnosti spôsobiť problémy najmä v sociálnom systéme. Tento problém je však rovnaký na celom Slovensku. Najväčšiu časť obyvateľstva tvoria muži v produktívnom veku. Z celkového pohľadu žije v meste viac žien ako mužov a tento stav sa nemení už od roku 2000. Ženy tvoria v súčasnosti 53,5 % obyvateľov mesta. Tento fakt taktiež ovplyvňuje ekonomickú situáciu regiónu a mesta. Mesto poskytuje väčšinu pracovných príležitostí pre celý okres. Z celkového počtu obyvateľov je 83,4 % slovenskej národnosti. V rámci okresu je tento podiel 67,6 %. Občania maďarskej národnosti tvoria 13,4 % z celkového obyvateľstva mesta a 27% z celkového obyvateľstva okresu. Ďalšie národnosti žijúce v meste v poradí podľa početnosti: rómska, česká, bulharská a iné. Je predpoklad, že u rómskej populácie je početnosť oveľa vyššia, lebo väčšina sa hlási k národnosti slovenskej alebo maďarskej. Rómovia sú po Maďaroch druhou najväčšou etnickou skupinou v meste a okrese. Predpokladá sa, že Rómovia tvoria približne 10 % obyvateľstva mesta a tento počet medziročne rastie. To znamená, že mesto tak isto musí riešiť problémy s nezamestnanosťou, vzdelaním, sociálnymi podmienkami a diskrimináciou tejto skupiny občanov aj keď štatisticky je ich počet nižší. Tieto fakty taktiež významne ovplyvňujú interpretáciu demografických ukazovateľov, ich prognózy a ich dopady na ekonomiku, hospodársky a sociálny rast mesta. V meste žije vyšší počet obyvateľov maďarskej národnosti. Tento pomer je daný polohou a historickým vývojom. V meste je viacero inštitúcií (kultúrnych, spoločenských, škôl, predškolských zariadení) tejto národnostnej menšiny.

V meste Lučenec je 9 stredných škôl a 2 odborné učilištia s celkovým počtom približne 3 000 žiakov. Ďalej sa tu nachádza 8 základných škôl s celkovým počtom približne 4 000 žiakov. Uvedený prehľad neobsahuje ďalšie počty študentov v rámci detašovaných pracovísk vysokoškolského štúdia. Spolu sa v meste denne pohybuje okolo 7 000 žiakov a študentov. Značný počet tvoria dochádzajúci z okolia. Napriek tomu je v meste vysoký počet mladých ľudí, ktorých treba zamestnať. Stav školskej infraštruktúry, čo sa týka kvality a kvantity vyučovacieho procesu a potrieb mesta, je vyhovujúci. Horšie to už je s materiálno – technickým vybavením.

V meste je 9 materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec, z toho sú 3 pri ZŠ a jedna s výchovným jazykom maďarským. Okrem týchto je pri Všeobecnej nemocnici s poliklinikou zriadená súkromná materská škola pre hospitalizované deti v predškolskom veku. Zo strany zriaďovateľa je v oblasti materských škôl úlohou čo najviac zaškoliť deti pred nástupom do ZŠ a zvýšiť počet detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

V meste je 7 základných škôl v zriaďovacej pôsobnosti Mesta Lučenec, z toho sú 3 s materskou školou a jedna s vyučovacím jazykom maďarským. Každá zo škôl je zameraná na inú oblasť vzdelávania.

Okrem toho je v meste cirkevná ZŠ, súkromná ZŠ, základná škola a 3 základné umelecké školy. V meste sídli ZŠ internátna pre žiakov s poruchami sluchu, ktorá má celoslovenskú pôsobnosť. Žiaci, ktorí majú problémy s učením navštevujú špeciálnu ZŠ. Nakoľko

zaznamenávame nárast počtu žiakov s výchovnými problémami je nevyhnutné rozšíriť kapacity špeciálneho školstva.

V rámci stredoškolského vzdelávania prevládajú v meste gymnáziá a obchodná akadémia – ide o všeobecné vzdelanie resp. vzdelanie ekonomického smeru. Dostatočne sú zastúpené pedagogické a sociálne odbory, ktoré pokrývajú až prekračujú potreby mesta a regiónu. Ďalej sú v meste zastúpené odbory stavebné - pozemné staviteľstvo. Na školách v Lučenci sú dostatočne zastúpené aj strojárne odbory. Absolventi niektorých odborov nenachádzajú uplatnenie vo svojom odbore. Všetky stredné školy majú vzhľadom na ponuku voľných pracovných miest problémy s umiestňovaním absolventov na trhu práce. Z dôvodu nedostatku ponuky pracovných miest na trhu práce je problematické aj prispôsobovanie štruktúry stredoškolských odborov ponuke pracovných miest.

Kultúrnu činnosť vyvíjajú 2 folklórne súbory a Tanečný klub spoločenských tancov, ktorý má niekoľko vekových kategórií. Ďalej sú tu súbory pri základných školách a Centre voľného času. Súbory sa prezentujú na niekoľkých pravidelných podujatiach, ktoré uvedené inštitúcie spoločne organizujú. Najväčším problémom pre fungovanie súborov je nedostatočné materiálo-technické zabezpečenie. Toto sa zabezpečuje často z mimorozpočtových zdrojov.

V záujme zachovania a ochrany v súčasnosti ešte existujúcich pamiatok vyhlásil dňa 4.12.1991 Okresný úrad v Lučenci v zmysle platných zákonov historické jadro mesta Lučenec za pamiatkovú zónu. Niektoré pamiatky sú v zlom technickom až havarijnom stave. Najhoršie je na tom z hľadiska technického stavu židovská Synagóga. Tá je v súčasnosti v havarijnom stave a v súkromnom vlastníctve. Na zlý stav kultúrnych pamiatok vplýva aj doprava v centre mesta - hluk, exhaláty.

Sídla

Územie okresu Lučenec patriace do bývalej Novohradskej župy bolo obývané už v dobe kamennej a bronzovej. Novohradský komitát patrí medzi najstaršie v Uhorsku, vznikol na prelome 10. a 11. storočia. Najstarší zápis o existencii Lučenca je listina kráľa Bela IV. z 3. augusta 1247. V nasledujúcich storočiach patrilo mesto k najvyspelejším zemanským mestám. Jeho poloha priťahovala obchodníkov a remeselníkov. Koncom 19. storočia sa stal Lučenec priemyselným a obchodným centrom Novohradskej župy, známy textilkou, zlievárňou niklu a kobaltu, Rakottyayho smaltovňou, ktorej výrobky sa dostali na všetky kontinenty.

Mesto bolo viackrát vypálené (1451, 1622, 1849), aby sa znova postavilo na nohy a zaznamenalo svoj azda najväčší rozkvet. Vtedy ho v Uhorsku nazývali malou Budapešťou. Dnešný Lučenec vznikol na križovatke starých strategických ciest. Dodnes hlavnú os mesta tvorí cesta z juhu smerom na Rimavskú Sobotu s odbočkou na Zvolen a Modrý Kameň. Na tomto uzle vzniklo pretiahnuté námestie s dominantami kostolov, na ktoré nadväzuje pomerne pravidelná sieť ulíc mesta, ktoré sa rozšírilo hlavne západným smerom. O starom osídlení okolia Lučenca svedčia archeologické nálezy z doby kamennej, z obdobia staršieho neolitu, zo staršej doby bronzovej, z doby železnej a z obdobia sťahovania národov. V období sťahovania národov sa tu vystriedali Jazygovia, Kvádi, Ossi, Cottini, Hunovia, Svévovia a Avari. V šiestom a siedmom storočí sem prichádzajú Slovania

ako prví stáli obyvatelia. V 10. storočí sa k nim pridávajú Maďari.

V roku 1128 postavil Lambert kaplnku na počesť Panny Márie, údajne v Lučenci, čo je zároveň prvá správa o Lučenci. V roku 1190 sa po prvýkrát spomína kláštor Valis lucida v dnešnej Opatovej. Kláštor ležal na križovatke obchodných ciest Horné Uhorsko - Dolné Uhorsko, západ - východ. Názov Lučenca ako TERRA LUCHUNCH je však uvedený prvýkrát až v listine kráľa Bela IV z roku 1247. Z roku 1299 pochádza aj listina, v ktorej sa už Lučenec uvádza ako mesto.

V 13. až 14. storočí sa Lučenec hospodársky nerozvinul natoľko, aby sa mohol stať slobodným mestom. Vyplývalo to z jeho polohy mimo hlavných tranzitných ciest. Lučenec bol pôvodne poddanskou obcou, patriacou k Divínskemu hradnému panstvu. V roku 1393 kráľ Ľudovít Veľký daroval panstvo roku Lossonczyovcov a Lučenec daroval šiestim bratom Lossonczyovcom. V roku 1406 im Kráľ Žigmund držbu Lučenca potvrdil. V roku 1404 sa uvádza názov Losoncz.

V roku 1451 sa Lučenec už spomína ako oppidum - mestečko. Rok 1451 bol zároveň rokom, keď sa odohrala bitka pri Lučenci. Bola to jedna z viacerých bitiek medzi uhorským gubernátorom Jánom Huňadym a Jánom Jiskrom.

V polovici 16. storočia sa tu rozšírilo silné reformačné hnutie. Roku 1608 zabrali rímsko-katolícky kostol kalvíni a väčšina obyvateľov Lučenca sa stala kalvínmi. V roku 1622 Lučenec vypálili vojaci Gabriela Betlena. Zhoreli aj listiny s mestskými privilégiami. Ďalšiu brzdu pre rozvoj mesta predstavovali aj vojny s Turkami. Od 17. po 18. storočie začali vznikať remeslá. Roku 1695 získal Lučenec od cisára Leopolda I. právo organizovať trhy. V roku 1706 bola zriadená poštová stanica v Lučenci a osobná preprava na linke Banská Bystrica - Lučenec - Rimavská Sobota.

V roku 1846 vznikla v Lučenci prvá banka a prvé noviny. V roku 1847 bolo zriadené kalvínske gymnázium.

Počas revolučných udalostí v roku 1849 bol Lučenec vypálený ruskou cárskou armádou. V 2. polovici 20. storočia sa začalo priemyselňovanie, keď tu vznikla garbiareň, dve smaltovne, závod na výrobu poľnohospodárskych strojov a tehelňa. V roku 1871 sa stavala železnica z Budapešti cez Lučenec na Žilinu a Ostravu. V roku 1902 bol zavedený telefón (medzimestské spojenie). V roku 1908 sa začala v Lučenci budovať mestská kanalizačná sieť. V roku 1925 Lučenec napojili na energetickú sieť vysokého napätia a zároveň sa začala budovať mestská vodovodná sieť. Po skončení druhej svetovej vojny sa mesto rozvíjalo, boli postavené nové byty, nemocnica, závody, škola.

V súčasnosti je Lučenec historickým strediskom Novohradu a prirodzeným geografickým centrom južnej časti Banskobystrického kraja. Väčšina okresu, najmä jeho severná oblasť, je hornatá, kopcovitá s typicky lazníckym osídlením.

Charakter mestského sídla je priemyselno-poľnohospodársky a službový. Pôsobí polarizačne aj aglomerizačne na okolité obce a vytvára sústavu vzájomne prepojených sídelných uzlov. Zástavba mestskej aglomerácie je značne rozmanitá. Nachádzajú sa tu objekty hromadnej bytovej zástavby i rodinných domov. Mesto má predpoklady pre ďalší rozvoj predovšetkým svojou polohou, vhodnou demografickou skladbou, sústreďovaním školstva, kultúry a podnikateľských aktivít regionálneho významu. Centrum mesta tvorí centrálna mestská

zóna. Obytné okrsky s kumulovanými funkciami bývania a občianskej vybavenosti základného i vyššieho významu sa nachádzajú po celom obvode centrálnej mestskej zóny. Priemysel je umiestnený predovšetkým na okraji sídla, v jeho severnej, južnej a východnej časti.

Nezanedbateľná je aj kultúrna minulosť. Medzi významných rodákov patria okrem iných kartograf Samuel Mikoviny, ornitológ J. Š. Petian Ábelevej, prírodovedec Ján Fábry a bratia Kubínyovci, básnik Bohuslav Tablic, národná umelkyňa Božena Slančíková Timrava z Políchna, akademický maliar Július Szabó.

Kultúrne a historické pamiatky

Pôvodná časť Lučenca je poznačená svojím historickým vývojom, ale i negatívnymi zásahmi urbanistického vývoja v povojnovom období. Medzi významnejšie kultúrne pamiatky, ktoré sa zachovali patrí predovšetkým priestor obdĺžnikového námestia - Kubínyho námestie, ktoré vzniklo na križovatke historických obchodných ciest a na mieste pôvodného trhoviska.

V katastrálnom území mesta sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky:

- židovská synagóga - postavená v secesnom slohu s výraznými orientálnymi prvkami
- kostoly (kalvínsky, evanjelický, rímsko-katolícky)
- kaštiele a kúrie - kaštieľ s areálom v Malej Vsi, Szillasiho kaštieľ, kaštieľ a park v Opatovej - dolnej slatinke, kaštiele v Opatovej
- meštianske domy - ul. Dr. Herza 12, Kubínyho námestie, Masarykova ulica, Vajanského ulica, ulica Dr. Vodú, Jókaiho ulica
- hrobky, náhrobníky - židovská márnica, krypta P. Radaya, hrob B.S. Timravy, hrobka rodiny Andrejcs
- pamätné domy, tabule - pamätná tabuľa S. Petőfiho, B.S. Timravy, A. Jirásk, pomník padlým vojakom rumunskej armády
- ostatné významné objekty - radnica, budovy Okresného súdu, VÚB, Pedagogickej školy, budovy evanjelickej fary, budova mestského domu, Reduta, kaviareň na Železničnej ulici

Lokalita navrhovaná pre realizáciu činnosti je súčasťou a zasahuje do území, ktoré sú pamiatkovým územím mesta Lučenec.

Parcelné vymedzenie pamiatkového územia je uvedené v obrazovej prílohe (Výkres rozčlenenia pamiatkového územia do kvadrantov vymedzených komunikačnou sieťou), ktorá je súčasťou dokumentu Urbanisticko – historický výskum (Krajský pamiatkový úrad v Banskej Bystrici, 2005) Územie pamiatkovej zóny je z dôvodu lepšej prehľadnosti delené na kvadranty, na základe ktorých je možná lepšia grafická orientácia. Hranica zóny pamiatkového územia diagonálne pretína ulicu M. Rázusa, č. 6614, k severozápadnému rohu parcely č. 2040/1 (budovy továrne na výrobu nábytku - Mier) pokračuje smerom na juh po hraniciach parciel č. 2044/3 (areál Mieru), 2039, 2016/1, 2019 a v juhozápadnom bode parcely č. 2019 vyúsťuje na Jókaiho ulicu, parcela č. 6605. Parcela č. 2044/3 sa nachádza v pamiatkovej zóne mesta Lučenec v kvadrante XII.

Požiadavky na ochranu pamiatkového územia a zachovanie kultúrnych pamiatok sú uplatnené pri tvorbe projektovej dokumentácie a popísané v kapitole II.8 a nevyhnutné opatrenia popísané v kapitole IV.10.

Archeologické náleziská

V dotknutom území ani v jeho užšom okolí sa nenachádzajú žiadne v súčasnosti známe a evidované archeologické náleziská.

Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V dotknutom území ani v jeho užšom okolí sa nenachádzajú žiadne paleontologické náleziská ani významné geologické lokality.

Aktivity obyvateľstva a infraštruktúra

Po roku 1990 dochádza v okrese Lučenec k útlmu priemyselnej výroby, čo spôsobilo výrazný pokles zamestnanosti. Postupne sa však začína formovať súkromný sektor, ktorého aktivity budú zamerané predovšetkým na ťažbu surovín a výrobu stavebných materiálov a finálnych výrobkov.

V štruktúre priemyslu okresu Lučenec zaujíma priemysel stavebných látok, strojársky, magnezitový a textilný dominantné postavenie. Priemysel okresu je sústredený prevažne v meste Lučenec - v okrajových častiach mesta. Významné miesto v odvetvovej štruktúre patrí strojárskemu, energetickému, chemickému, silikátovému, textilnému a potravinárskemu priemyslu a stavebníctvu, z čoho vyplýva, že priemysel okresu je silne diverzifikovaný. Svoje zastúpenie tu majú aj podniky miestneho hospodárstva a služby.

Najvyšší podiel zamestnancov zamestnaných v Lučenci je v spoločnostiach s.r.o. a v akciových spoločnostiach. Približne štvrtina podnikateľských subjektov volí tieto formy podnikania. Nosné firmy mesta sú CBA, a.s., IPELSKÉ TEHELNE akciová spoločnosť, JOHNSON CONTROLS Lučenec, s.r.o., MEKKOM Humenné.

Prevažná väčšina právnických osôb registrovaných v roku 2008 volila tiež právnu formu s.r.o. Novo registrované firmy i živnostníci zakladali podnikanie najmä v oblasti maloobchodu, veľkoobchodu, sprostredkovania obchodu, spracovania dreva, stavebno-stolárskej a tesárskej výroby, stavebníctva, pohostinstva, dopravy a opravy motorových vozidiel. Právnu formu s.r.o. uprednostňujú aj mnohé zariadenia v oblasti zdravotníctva - zabezpečovanie zdravotníckych potrieb, zdravotnícke centrá, lekárne, ambulancie. Zvýšil sa aj počet združení: zakladali sa lesné a pozemkové spoločnosti, spoločenstvá bytov, cirkevné organizácie, občianske združenia, športové, kultúrne a vzdelávacie centrá, nie však za účelom zvyšovania zamestnanosti. Naopak znížil sa počet akciových spoločností, verejných obchodných spoločností a príspevkových organizácií.

Z celkového počtu EAO volilo 11,9 % fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri formu samozamestnávania, z toho bolo k 31.12.2008 evidovaných 3569 živnostníkov, 191 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 190 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Zo súkromného sektora podľa druhu vlastníctva bolo v okrese Lučenec v roku 2008 evidovaných 881 právnických a fyzických osôb s tuzemským vlastníctvom a 144

so zahraničnou účasťou - JOHNSON CONTROLS Lučenec s.r.o, JP FOAM manufacturing s.r.o. Lučenec.

Pozitívom je realizácia Priemyselného parku Lučenec – Juh. Pre výstavbu tohto priemyselného parku bola schválená dotácia zo štrukturálnych fondov i zo štátneho rozpočtu. V novovybudovanom Priemyselnom parku je na ploche 6,0 Ha kompletne vybudovaná infraštruktúra kde sa na ploche 1,7 Ha začalo s výstavbou prvého závodu na spracovanie plastov - Milenium Trading Lučenec a.s. Zároveň bola podpísaná zmluva s Bovinex Europa, ktorá pripravuje výstavbu závodu na výrobu komponentov pre fotovoltaičné elektrárne a výstavbu fotovoltaičkej elektrárne.

Poľnohospodárstvo

Súčasnú organizačnú štruktúru poľnohospodárstva tvoria poľnohospodárske podniky transformované z bývalých jednotlivých jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov alebo nové právnické subjekty, ktoré zabezpečujú poľnohospodársku výrobu na základe nájomných zmlúv s vlastníkmi pôdy.

Poľnohospodárstvo je zamerané na rastlinnú i živočíšnu výrobu, vinohradníctvo a sadovníctvo. Z hospodárskych zvierat sú podniky zamerané na hovädzí dobytok, hydinu. V rámci mechanizačných stredísk sú umiestnené aj priestory ťažkej strojnej mechanizácie, zariadenia pre výrobu krmív a sklady na obilie. Rastlinná výroba je zameraná na výrobu kukurično-repársko-obilninársku, repársko-obilninársku, zemiakársko-obilninársku a obilninársko-krmovinársku. Zameranie rastlinnej výroby závisí od stanovištných a výrobných podmienok, najmä od nadmorskej výšky, klimatických podmienok, typu pôdy a podobne.

Poľnohospodárska výroba v k.ú. Lučenec má vysoko intenzívny charakter. Pôdne celky sú tvorené ornou pôdou veľkoblokového usporiadania s malým podielom travinných a stromových spoločenstiev.

Z celkovej výmery k.ú. mesta Lučenec (4 781 ha) pripadá na poľnohospodársku pôdu 2 915 ha, čo predstavuje až 60,9 %, z toho je 2 104 ha ornej pôdy.

Lesné hospodárstvo

Percentuálne zastúpenie lesov v okresoch ovplyvňujú lesohospodárske podmienky v území, ekologické a environmentálne danosti. Pokryvnosť lesov v okrese Lučenec je cca 38,93 % a v okrese Poltár je o niečo väčšia a predstavuje 49,69 % z celkovej výmery okresu. Lesná pôda je výrazne diferencovaná, južná čas okresov je takmer úplne bez lesnej pôdy, v severnej naopak prevláda.

Elektrická energia

Odber elektrickej energie je v okrese Lučenec zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadržanom prenosovom systéme ZVN 400 kV, VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformovni.

Prenosová sústava 400 kV napojená na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice- Rimavská Sobota - Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO - Horná Ždaňa - Liptovská Mara. Okres Lučenec je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom 400 kV rozvodne a transformovne RZ Rimavská Sobota.

Do samotného mesta je elektrická energia dodávaná nadradeným rozvodným systémom 110 kV, celkový výkon predstavuje 80 MW s maximálnym zaťažením 37 MW.

Plynovody

Územie je zásobované vysokotlakovým plynovodom, z ktorého sú napojené jednotlivé obce a závody. Plynové prípojky a regulačné stanice dokážu zabezpečiť o 40% vyššie dodávky zemného plynu. Prepravná kapacita vysokotlakového plynovodu umožňuje napojenie nových výrobných subjektov s ročným objemom spotreby max. 35 – 38 mil. m na rok. Pre zásobovanie okresu plynom sú územím vedené štyri linky tranzitných plynovodov VVTL. Po samotnej trase prechádza územím medzištátny plynovod VVTL. V posledných dvoch rokoch sa výrazne zlepšila situácia v plynifikácii.

Doprava

Hlavným cestným ťahom v užšom okolí dotknutého územia je cesta č I/50, ktorá je zároveň cestným ťahom SR východ - západ. Jej zaradením do siete európskych ciest ako cesta E-58 bola preradená do ciest rýchlostných. Preto v súbehu ťahu cesty I/50 je navrhovaná rýchlostná cesta R2.

Ďalšou významnou cestnou komunikáciou je cesta II/585 s označením Z-111. Úsek cesty Lučenec - Filákov - hranica s Maďarskom, ktorý predstavuje medzinárodný ťah Lučenec - Šalgotárján - Budapešť s možným napojením na diaľnicu M3 Viedeň - Budapešť - Miškolc - Ukrajina, umožňuje priamu turistickú medzinárodnú komunikáciu.

Najdôležitejším železničným ťahom je trasa Bratislava - Leopoldov - Zvolen - Lučenec - Rožňava - Košice, ktorý odľahčuje kapacitne preťažený severný I. hlavný ťah.

Nosný železničný ťah riešeného územia tvorí západo-východne orientovaná trať 2. kategórie Palárikovo-Nové Zámky - Levice - Zvolen - Lučenec - Filákov - Košice. Táto železničná trať, ktorá je zaradená medzi doplnkové železničné siete TINA, sa v Košiciach pripája na hlavnú trať multimodálneho koridoru č. Va Košice - Čierna nad Tisou - št. hranica SR-Ukrajina.

Lučenec je významným železničným uzlom južného Slovenska. Železničná stanica je stanicou II. triedy, celoštátneho významu, ktorý jej vyplýva z postavenia na hlavnej železničnej trati - južného ťahu Bratislava - Levice - Zvolen - Filákov - Košice. Železničné trate v obvode Lučenec sú jednokoľajové, s motorovou trakciou.

Okrem vyššie uvedenej železničnej trate sa na riešenom území nachádza trať 3. kategórie nadregionálneho až celoštátneho významu Filákov - Šiatorská Bukovinka a trate 4. kategórie regionálne a nízkovýkonné: Lučenec - Utekáč, Breznička - Katarínska Huta, Poltár - Rimavská Sobota.

Prepojenie železničných tratí medzi Slovenskom a Maďarskom sa nachádza na lokalitách

Kalonda - Ipolytarnóc a Šiatorská Bukovinka - Somoskoújfalu.

Najbližšie letisko medzinárodného významu je v 150 km vzdialenej Budapešti, najbližšie položené letiská v rámci SR sú v Sliachi a Košiciach. Cca 5 km severne od mesta Lučenec - v k.ú. obce Boľkovce je umiestnené letisko, ktoré sa v súčasnosti využíva na športové účely.

III.4. SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA

Z hľadiska stavu životného prostredia aktuálna environmentálna regionalizácia SR diferencuje územie Slovenska do 5 stupňov:

1. stupeň - prostredie vysokej úrovne
2. stupeň - prostredie vyhovujúce
3. stupeň - prostredie mierne narušené
4. stupeň - prostredie narušené
5. stupeň - prostredie silne narušené

V 1. - 3. stupni sú územia, ktoré v Banskobystrickom kraji zaberajú až 3/4 tohto priestoru, no žije v nich iba 40 % obyvateľstva kraja.

V území s 5. stupňom žije najviac obyvateľov v rámci kraja v okresoch Banská Bystrica 77 % a Zvolen 74 %.

V území so 4. stupňom žije najviac obyvateľov v okresoch Banská Štiavnica 73 % a Veľký Krtíš 60 %.

V okrese Lučenec zaberá:

- územie s 1.a 2. stupňom až 67 % rozlohy
- územie so 4. stupňom zaberá 22 % rozlohy ale žije tu až 50 % obyvateľstva okresu
- územie s 5. stupňom sa v okrese nevyskytuje

Dotknuté územie ani jeho širšie okolie nie sú súčasťou žiadnej zaťaženej oblasti.

Ovzdušie

Jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík predstavuje znečistenie ovzdušia najmä v husto zaľudnených oblastiach. Znečistenie sa prejavuje hlavne zvýšením kyslosti prostredia so sprievodnými kyslými dažďami a poškodzovaním lesných porastov, kontamináciou pôdy a nepriaznivými zdravotnými následkami pre obyvateľov žijúcich v postihnutých oblastiach.

Emisie

Najväčšie množstvo znečisťujúcich látok vypúšťaných do ovzdušia predstavujú emisie zo stacionárnych i mobilných zdrojov. Najvýznamnejšími znečisťujúcimi látkami, ktoré sa sledujú v rámci Národného emisného informačného systému (NEIS) sú tuhé znečisťujúce látky - prach, sadze, oxidy síry, oxidy dusíka, oxid uhoľnatý, organické látky - celkový organický uhlík, benzén, kadmium, olovo, zinok, fluór, sírovodík, amoniak, chlór a i.

Cestná doprava je najvýznamnejším zdrojom emisií CO a NO₂. Naopak, najväčším producentom tuhých znečisťujúcich látok sú prevažne malé stacionárne zdroje a SO₂ veľké a malé stacionárne zdroje.

Po roku 1989 nastal na Slovensku významný pokles znečistenia ovzdušia, ale to najmä z dôvodu hlbkej depresie slovenskej ekonomiky. V súčasnosti sa na zlepšení kvality ovzdušia už prejavuje uplatňovanie nových legislatívnych predpisov v ochrane ovzdušia a tiež plnenie záväzkov, ktoré vyplývajú z medzinárodných dohôd o ochrane atmosféry, z realizácie novej energetickej stratégie, ktorá je založená na zvyšovaní podielu plynu, jadrovej energetiky, úspornosti uplatňovaním nových technológií a tiež používanie bezolovnatých benzínov a katalyzátorov v automobilovej doprave.

Kvalita ovzdušia v Banskobystrickom kraji je ovplyvňovaná predovšetkým činnosťou veľkých priemyselných zdrojov, ktoré sú lokalizované v Strednopohronskej a Strednogemerskej ohrozenej oblasti. Na území kraja bolo v roku 2001 vyprodukovaných 3 906 ton emisií tuhých znečisťujúcich látok (7,85 % v rámci SR), 8 575 ton SO₂ (6,67 %), 11 866 ton NO₂ (11,25 %) a 37 589 ton CO (13,38 %).

Okres Lučenec je z hľadiska celkového množstva vyprodukovaných emisií v SR podpriemerný, keď v roku 2000 predstavovala celková produkcia základných emisií okresu 2 015 t, čo predstavuje 0,5 % celkových emisií SR. V roku 2002 predstavovala celková produkcia základných emisií okresu 792 t, čo predstavuje 0,2 % celkových emisií SR.

Na celkovom znečistení ovzdušia sa okrem stacionárnych zdrojov značnou mierou podieľa aj doprava, a to predovšetkým v hlavných dopravných koridoroch.

V okrese Lučenec nie je lokalizovaný žiadny z 20 najvýznamnejších znečisťovateľov ovzdušia SR pre jednotlivé základné znečisťujúce látky.

Mesto Lučenec svojou kotlinovou polohou s častým bezvetrím a výskytom inverzii, súčasne v umiestnení na významných dopravných ťahoch, má predpoklady na vznik nepriaznivých imisných situácií. Priamo v meste však nie je umiestnená automatická monitorovacia stanica SHMÚ, takže bližšie údaje o imisnom zaťažení nie sú dostupné.

Najproblematickejším druhom dopravy z hľadiska dopadu na ovzdušie je cestná doprava. Nárast jej intenzity zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov, a tým negatívne ovplyvňuje ovzdušie v dýchacej zóne. Najhoršia situácia je v historickom centre mesta. Dopravné intenzity tu prekračujú kapacitu komunikácií s následným negatívnym účinkom na životné prostredie v centrálnej mestskej oblasti – hluk, exhaláty, kultúra prostredia. Tieto faktory pôsobia negatívne tak na obyvateľstvo ako aj na stavby v historickej zóne. Ďalším problémom je prašnosť v centre mesta, ktorú znížilo novo zrekonštruované Námestie republiky.

Voda

Podzemné a povrchové vody sú jedným zo základných surovinových zdrojov, tvoria dôležitú zložku prírodného prostredia a slúžia na zabezpečovanie hospodárskych a ostatných celospoločenských potrieb.

Kvalita vôd na území Slovenska je dlhodobo nepriaznivá. Priamy vplyv na kvalitu vôd má vypúšťanie odpadových vôd do vodných tokov. Pôvodcami odpadových vôd sú najmä priemysel a komunálna sféra (kanalizačné systémy miest a obcí). Nedostatočným čistením sa do povrchových vôd dostávajú vysoké koncentrácie znečisťujúcich látok a látok podporujúcich rozvoj rias a planktónu, čoho výsledkom je celkové zhoršenie kvality vody

v tokoch a stojatých vodách (eutrofizácia). Zhoršená kvalita povrchových vôd ovplyvňuje kvalitu podzemných vôd riečnych náplavov, s ktorými je v hydraulikkej spojitosti.

Podzemné vody

Potenciálnymi zdrojmi kontaminácie, najmä podzemných vôd kvartérnych fluvialných sedimentov sú skládky, smetiská, plynné a pevné exhaláty a odpadové vody z priemyselnej výroby, ako aj látky používané a produkované v hospodárskych dvoroch poľnohospodárskych roľníckych družstiev najmä kvapalné hnojivá a exkrementy zvierat zo živočíšnej veľkovýroby, úniky pohonných hmôt v železničnej a cestnej automobilovej doprave. Tieto zdroje ohrozenia podzemných vôd sú reálne aj v predmetnej lokalite vzhľadom na to, že záujmové územie je výrazne urbanizované.

Základný chemizmus podzemných vôd oblasti vodohospodársky relatívne najvýznamnejších riečnych náplavov Ipľa je značne variabilný. V kationovej časti okrem vápnika a horčíka (Ca a Mg) sú pomerne často vo zvýšenej miere zastúpené aj ióny sodíka (Na). V aniónovej časti je zastúpenie hlavných iónov rôznorodé. Na mineralizácii podzemných vôd sa v náplavoch Ipľa podieľajú hlavne hydrogenuhličitany. Mineralizácia podzemných vôd je značne variabilná. Pohybuje sa od stredných hodnôt až po mineralizáciu vysokú. Maximálna mineralizácia bola zistená v lokalitách Malé Kosihy a najnižšia v Tomášovciach. Podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie väčšina vôd patrí k základnému nevýraznému vápenato-hydrogenuhličitanovému typu, ktorý je znečistením síranmi a chloridmi zmenený na prechodný vápenato-síran-hydrogenuhličitanový. Vzhľadom na častý výskyt nízkych obsahov kyslíka v podzemných vodách sa lokálne vytvárajú redukčné podmienky formovania ich chemizmu, v dôsledku čoho sú vo vodách často prekračované limitné hodnoty mangánu (Mn), železa (Fe), amónny iónov (NH_4). Vplyvom antropogénnej, najmä poľnohospodárskej činnosti obsahujú podzemné vody miestami zvýšené koncentrácie síranov (SO_4), chloridov (Cl), dusitanov (NO_2), dusičnanov (NO_3), ortofosforečnanov (PO_4) a tiež amónnych iónov a nešpecifikovaných organických látok stanovených ako CHSKMn. So zvyšovaním automobilovej dopravy možno v okolí komunikácií očakávať v podzemných vodách nárast nepolárnych extrahovateľných látok stanovených ako NEL UV,IR a niektorých kovov ako olovo (Pb), kadmia (Cd).

Kvalita podzemnej vody fluvialných náplavov rieky Ipľ v predmetnej lokalite sa pravidelne sleduje v monitorovacích objektoch SHMÚ.

Povrchové vody

Kvalita povrchovej vody sa sleduje v rámci monitoringu kvality povrchovej vody na Slovensku, ktorý zabezpečuje SHMU v Bratislave. Vykonáva sa analýza pre zistenie fyzikálno-chemických, biologických a mikrobiologických ukazovateľov. Výsledky analýz sa vyhodnocujú podľa STN 75 7221 "Kvalita vody, Klasifikácia kvality povrchových vôd". Namerané hodnoty jednotlivých ukazovateľov sú podľa uvedenej normy zaradené do príslušných skupín ukazovateľov (A - kyslíkový režim, B - základné fyzikálno-chemické ukazovatele, C - nutrienty, D - biologické ukazovatele, E - mikrobiologické ukazovatele, F - mikropolutanty, H - rádioaktivita) do piatich tried kvality:

I. trieda - veľmi čistá voda

II. trieda - čistá voda

III. trieda - znečistená voda

IV. trieda - silno znečistená voda

V. trieda - veľmi silno znečistená voda

Kvalita povrchových vôd sa sleduje na rieke Ipel' a jej hlavných prítokoch vo vodomerných staniciach. Z nameraných údajov SHMU je zrejmé, že kvalita vody v rieke Ipel' je dlhodobo premenlivá, v niektorých ukazovateľoch sa mierne zlepšila v iných mierne zhoršila (základné chemické a biologické ukazovatele). Tok Krivánskeho potoka predstavuje v hornej časti čistý horský tok, ktorý je však v ďalšom úseku ovplyvnený najmä nečistenými komunálnymi vodami priľahlých obcí a najmä mestom Lučenec. Zo zdrojov znečistenia lokalizovaných v meste Lučenec majú na kvalitu povrchových tokov - Krivánsky potok a následne Ipel' - najväčší vplyv okrem nečistených komunálnych vôd okolitých obcí najmä odpadové vody z priemyselných prevádzok a čistené komunálne odpadové vody zo systému kanalizačnej siete a mestskej ČOV v Lučenci.

Za plošné zdroje znečistenia povrchových vôd môžeme považovať všetky plochy priemyselných prevádzok, tiež priestory poľnohospodárskych areálov a dopravné línie v blízkosti vodných tokov.

Kvalita vôd Krivánskeho potoka je najhoršia v skupine mikrobiologických ukazovateľov - V. trieda čistoty, a to v profiloch nad aj pod Lučencom. Namerané boli najmä vysoké obsahy koliformných baktérií, čo svedčí o vypúšťaní znečistených, resp. nedostatočne čistených komunálnych odpadových vôd. V profile pod Lučencom je v V. triede čistoty tok aj v skupine biologických ukazovateľov - sapróbny index makrozoobentosu a nutrientov - amoniakálny dusík. V skupine mikropolutantov sú rozhodujúcimi faktormi pre zaradenie zvýšené hodnoty NELUV.

Pôda

V rámci Čiastkového monitorovacieho systému pôda sa vyhodnocuje i stav kontaminácie pôd - súhrnne za všetky rizikové prvky a organické polutanty - kategóriami podľa limitov najvyšších prípustných hodnôt škodlivých látok (Rozhodnutie Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 531/1994).

Pre zhodnotenie stavu kontaminácie pôd sú použité nasledovné kategórie:

- A - A1 Nekontaminované pôdy
S obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku 2M HNO₃, resp. 2M HCl),
- A - B Rizikové pôdy.
Obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit A1 A, až po limit B. Obsah týchto látok je nad hranicami prirodzeného pozadia a môže sa prejavovať zvýšením ich obsahu v rastlinách (na kyslých pôdach, alebo u rastlín, resp. ich častí, ktoré v zvýšenej miere prijímajú rizikové stopové prvky).
- B - C Kontaminované pôdy.
Obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit B, až po limit C

uvedeného legislatívneho predpisu. Vo väčšine prípadov sa už prejavuje zvýšeným obsahom v rastlinách, a to nad hygienickými limitmi pre potraviny, alebo krmoviny.

- nad D Silne kontaminované pôdy.

Obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit C a prejavuje sa takým vysokým obsahom v rastlinách, že legislatívna norma určuje sanáciu takýchto pôd a prísnu kontrolu ich vstupu do potravného reťazca.

Napriek tomu, že v ostatnom období dochádza k útlmu poľnohospodárskej výroby, čo sa v rastlinnej výrobe prejavuje znížením aplikácie priemyselných hnojív a ochranných prostriedkov a v živočíšnej výrobe najmä poklesom stavu chovaných zvierat, v stave pôdy sa stále prejavuje jej celoplošná degradácia spôsobená metódami používanými v nedávnom období. Poľnohospodársku degradáciu predstavuje hlavne zmena pôdnej štruktúry, narušenie pôdneho profilu, utlačanie, orba a vnášanie cudzorodých chemických látok. Na rozdiel od historického využívania, v relatívne krátkom časovom intervale tzv. socializácie vzrástla nadmieru výmera ornej pôdy na úkor pôvodnej vegetácie. Toto, spolu so zavedením veľkoblokového intenzívneho systému hospodárenia, odstránením „nežiadúcej“ vegetácie, zhutnením a používaním umelých hnojív a pesticídov radikálne zmenilo retenčnú schopnosť pôd, urýchlilo povrchový a podpovrchový odtok vody a živín a vystavilo pôdu zvýšenému vplyvu vetra.

K chemickej degradácii pôd v okolí Lučenca prispela tiež intenzívna priemyselná činnosť v minulosti prostredníctvom imisného spádu. Napriek tomu sú pôdy podľa monitoringu pôd SR charakterizované ako mierne kontaminované, s koncentráciami rizikových látok na úrovni referenčných hodnôt. Územie nepatrí k 12 najohrozenejším oblastiam SR, s pôdami kontaminovanými rizikovými látkami.

Existujú tiež riziká lokálneho znečisťovania pôdy vyplývajúce z nedostatočného technického vybavenia pri likvidácii exkrementov (hnojiská), silážnych jám a pod. Zdrojom takéhoto znečistenia môže byť i strojový park, ktorý, najmä pri havarijných situáciách, môže znečistiť pôdy a následne ostatné zložky životného prostredia únikom ropných látok (motorových olejov, mazadiel, pohonných látok).

K lokálnemu znečisteniu pôd a ich kontaminácii môže prísť teda najmä v nasledovných prípadoch:

- okolie skládok odpadov, poľných hnojísk, fariem živočíšnej výroby a hospodárskych dvorov, poľnohospodárskych a roľníckych družstiev
- pásy území pozdĺž hlavných cestných ťahov
- intenzívne obhospodarovaná veľkobloková orná pôda – možná kontaminácia cudzorodými látkami z umelých hnojív a zavlažovaním znečistenou vodou.

Celkový negatívny stav kvality pôdy a jej neúnosné využívanie zvyrazňujú potrebu rekonštrukcie štruktúry poľnohospodárskej krajiny záujmového územia, a to najmä praktickou realizáciou opatrení vyplývajúcich z projektov RÚSES, MÚSES, krajinno-ekologických plánov, pozemkových úprav, resp. z územného plánu mesta.

Pôdy dotknutého územia ležia prevažne v rovinatom alebo iba málo zvlnenom teréne.

Celkovo však pôdy okresu Lučenec patria silne ohrozované pôdy vodnou eróziou. Ohrozené sú najmä veľké plochy ornej pôdy na svahovitom teréne. Veterná erózia sa uplatňuje rovnako na rozsiahlejších plochách ornej pôdy bez vegetačného krytu.

Erózia pôdy je rozrušovanie a odnos pôdy tečúcou vodou a vetrom. Rozhodujúcim činiteľom, ktorý v podstatnej miere prispieva k erózii pôdy je človek. V podmienkach Novohradu sa ako činiteľ urýchlenej erózie uplatňuje najmä zrážková voda, ktorá spôsobuje vodnú eróziu. Vodnú eróziu vyskytujúcu sa na území Novohradu môžeme rozčleniť na plošnú a výmoľovú, ktorá je preň charakteristická. Prejavy plošnej vodnej erózie sú výrazne badateľné na plochých, mierne sklonených, intenzívne hospodársky obrábaných územiach. Intenzívny vplyv sa prejavuje predovšetkým na ornej pôde. V zimných mesiacoch spôsobuje vetrovú eróziu vietor na plochách bez vegetácie. Jeho účinky sa prejavujú vymieľaním najjemnejších častíc pôdy a ich ukladaním v depresných polohách reliéfu a na záveterných stráňach.

Zhodnotením územia sa zistilo, že plošnou eróziou sú najviac postihnuté severné a južné časti okresu, kde vďaka relatívne málo priepustnému podložíu dochádza k pomerne značnému povrchovému odtoku a tým aj plošnej erózii, ktorá je samozrejme podmienená aj ďalšími faktormi.

Mestská zeleň

Mesto Lučenec zabezpečuje údržbu 64,9 ha verejnej zelene, čo predstavuje 22,8 m² zelene na jedného obyvateľa. Táto plocha nespĺňa odporúčanú kvantitatívnu požiadavku 29 – 35 m² zelene na obyvateľa. V zmysle spracovaného projektu Generel zelene a ekonomizácia údržby verejnej zelene je plocha rozčlenená do 3 intenzifikačných tried údržby /ITÚ/: plochy najviac navštevované, sídlíštnou zeleňou a najmenej náročná údržba.

V súčasnej dobe narastajú opodstatnené požiadavky občanov na výrub vysokých stromov rastúcich napríklad v tesnej blízkosti ich obydľia, prerastajúcich koreňovým systémom inžinierske siete, narúšajúce statiku nehnuteľností. Taktiež narastajú požiadavky správcov inžinierskych sietí na výrub drevín zasahujúcich do ich ochranných pásiem.

Detské ihriská, lavičky, zeleň a smetné koše sú zničené vandalmi. Verejné priestranstvá sú znečistené psími výkalmi. Nedoriešená je problematika povinností majiteľov psov a mačiek, priestorov na venčenie, zber psích a mačacích výkalov.

V parku nie sú dobudované chodníky. Závažným problémom sú choroby drevín - pagaštanov, jarabín. V meste Lučenec sa nachádza 682 kusov pagaštanov konských, ktorých spoločenská hodnota je 898 000 €.

Od r. 2001 Mesto Lučenec zabezpečuje ošetrovanie teda chemickú ochranu pagaštanov konských proti ploskáčikovi pagaštanovému a fytopatogénnym hubám. Úspešnosť zásahov hlavne posledných 2 rokov možno hodnotiť ako veľmi dobré. V prípade neošetrenia by došlo k predčasnej strate listovej hmoty, čo by malo za následok namrznutie pagaštanov v zimnom období. Ak sa poškodenie ploskáčikom pagaštanovým a hubovými chorobami rok čo rok opakuje, dochádza k postupnému odumieraniu stromov. V Lučenci je evidovaných 8 parkov a parčíkov na ploche 27 ha, v ktorých sa vyskytuje 148 cudzokrajných drevín, z toho 34 ihličnatých. Polovica parkov bola založená ešte v 19. st.

Zdravotný stav obyvateľstva a celková kvalita životného prostredia pre človeka

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov – ekonomickej a sociálnej situácie, výživových návykov, životného štýlu, úrovne zdravotníckej starostlivosti ako aj stavu životného prostredia.

Jedným z rozhodujúcich faktorov vplývajúcich na zdravie a priemerný vek obyvateľstva je kvalita životného prostredia je. Zdravie je definované ako stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, teda nie je len označením neprítomnosti choroby. Zdravie je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno-ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života. Najdôležitejšími faktormi, ktoré majú vplyv na zdravotný stav obyvateľstva sú: životný štýl, životné podmienky, genetická výbava, úroveň zdravotníctva.

Pôrodnosť a úmrtnosť

Dotknutý Banskobystrický kraj patrí k regiónom s nižšou pôrodnosťou ako celoslovenský priemer, pričom jej miera od roku 1998 do roku 2002 výrazne poklesla. Naopak úmrtnosť je vzhľadom na nepriaznivú vekovú štruktúru vysoká, podobne ako v celej republike. V okrese Lučenec dosahuje stredná dĺžka života u mužov 67,27 roka, u žien je to 76,52 roka. Celková dĺžka života u mužov odráža celoslovenský priemer, u žien je nepatrne vyššia, za vyspelejšími krajinami zaostáva SR v dĺžke života o 4-5 rokov.

Najvyššou je úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy - 701,4 na 100 000 obyvateľov, predovšetkým ischemické choroby srdca - 455,7 na 100 000 obyvateľov. Úmrtnosť na nádorové ochorenia dosahuje 229,2 na 100 000 obyvateľov.

Chorobnosť

Z hľadiska chorobnosti obyvateľstva dominujú aj v okrese Lučenec srdcovo-cievne ochorenia ako dôsledok civilizačných vplyvov - nedostatok telesnej námahy, stres, životné prostredie, výživa, návyky. V ostatnom období - podobne ako v celej republike je zaznamenávaný rapídny nárast alergií, bronchiálnej astmy, ale aj dermorespiračného syndrómu a potravinovej alergie.

Zdravotná starostlivosť

Stav siete lekární a zdravotníckych zariadení v meste je vyhovujúci. Problematická je prevádzka zariadení. V Meste sa nachádza 1 nemocničné zariadenie, ktorým je Nemocnica s poliklinikou. Táto je zároveň jediným nemocničným zariadením v okrese, ktoré momentálne často slúži aj pre pacientov z okresu Poltár, keďže fungovanie polikliniky v Poltári bolo v ostatných mesiacoch problematické. V ambulantnej zložke zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť okrem ambulantnej časti NsP Lučenec Poliklinika Q Rúbanisko a Poliklinika Novapharm s. r. o.. V Lučenci funguje sieť neštátnych ambulancií praktických aj odborných lekárov a zdravotníckych zariadení. Pohotovostnú službu prevádzkuje taktiež súkromná organizácia. Pobočky tu má otvorené 6 zdravotných poisťovní. V NsP Lučenec sú potrebné investície do nových prístrojov a súčiastok starších prístrojov.

Časť Opatová nemá dostatočnú infraštruktúru v oblasti zdravotníctva. Chýbajú tu ambulancie všeobecných lekárov a lekáreň.

Z viacerých dôvodov prístup k zdravotníckym službám a zariadeniam u Rómov je negatívne ovplyvnený diskrimináciou a taktiež finančným problémom. Keďže väčšina z nich sa nachádza v chudobe, nemôžu si dovoliť platiť za lieky a zdravotnú starostlivosť. Zdravotný stav tejto populácie je kritický. Obzvlášť alarmujúci je stav mladých matiek a ich detí, pretože mnohé z nich nemajú osvojené základné princípy hygieny. Neopomenuteľnou vážnou záležitosťou je ďalej neschopnosť nakúpiť si ošatenie a hygienické potreby pre svoje deti.

Sociálna starostlivosť

Opatrovateľská služba, ako originálna kompetencia miest a obcí, sa poskytuje v zmysle platných právnych noriem fyzickej osobe, ktorá pre svoj nepriaznivý zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách. Uvedenú službu možno poskytnúť občanovi, ktorý spĺňa podmienky na poskytnutie opatrovateľskej služby a má trvalý alebo prechodný pobyt v meste Lučenec.

V rámci sociálnej pomoci opatrovateľskú službu zabezpečovalo v roku 2008 celkom 39 zamestnancov, z toho 7 zamestnanci boli zamestnaní na dobu neurčitú a 32 zamestnancov na dobu určitú, u konkrétneho občana, ktorý mal zavedenú opatrovateľskú službu. Opatrovateľská služba je finančne zabezpečená z rozpočtu mesta.

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A O MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE

IV.1. POŽIADAVKY NA VSTUPY

Záber pôdy

Priestor kde v budúcnosti dôjde k výstavbe obchodného centra (Sternlichtova smaltovňa – starý MIER), sa nachádza na parcelách čísla: 2040, 2044/4, 2044/3, 2039, 2044/35, 2044/33, 2044/34, 2044/32, 2044/24, 2044/22, 2044/17, 2038/2, 2038/1, 2044/2, 2044/27, 2044/25, 2044/26, 2044/1, 2041/3, 2041/10, 2044/40, 2044/21, 2044/13, 2044/12, 2037, 2044/11, 2041/12,13,14,15. Všetky uvedené plochy, kde je navrhnutá výstavba, sa nachádzajú v zastavanom území mesta, v bývalom areáli Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier medzi ulicami Novohradská a Rázusova.

Parcely sú evidované ako zastavané plochy a nádvoría, záhrada. Funkčné využitie dotknutého územia podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie mesta Lučenec je charakterizované ako funkčné využitie pre územie zmiešané centrálné, v rámci ktorého je možné v danej lokalite umiestňovať stavby obchodných reťazcov a obchodných centier.

Realizáciou stavby nedôjde k narušeniu chránených záujmov vlastníkov susedných nehnuteľností a záväznej časti schváleného ÚPN mesta Lučenec a následných zmien a doplnkov.

V riešenom území nie je orná, poľnohospodárska ani lesná pôda zastúpená.

Nezastavané a nespevnené plochy navrhovanej činnosti budú sadovnícky upravené prostredníctvom nových zelených plôch.

Ochranné pásma ochrany prírody

Realizáciou obchodného centra nedôjde k zásahu do chránených území ani do ich ochranných pásiem v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. V riešenom území platí prvý stupeň ochrany a nie je tu evidované vyhlásené chránené územie vyžadujúce si osobitný režim ochrany.

Ochranné pásma infraštruktúry.

Priamo cez pozemok neprechádzajú inžinierske a teda ochranné pásma siete infraštruktúry nebudú dotknuté a realizáciou výstavby nedôjde k zásahu do ich ochranných pásiem. Areál obchodného centra bude na existujúce siete napojený novými prípojkami. Počas výstavby ako aj počas samotnej prevádzky obchodného centra nie je nutné stanovovať dočasné, ochranné hygienické pásma.

Vybraný dodávateľ stavby zabezpečí, aby zariadenie staveniska a jeho objekty neležali v ochrannom pásme existujúcich nadzemných resp. podzemných inžinierskych sietí. Ochranné pásma novo položených prípojok inžinierskych sietí a ich prípadný vplyv v riešenom území, upresní ďalší stupeň projektovej dokumentácie.

Spotreba vody

Areál bude napojený na verejnú jednotnú kanalizáciu DN 500 vedenú v priľahlej asfaltovej komunikácii Ulica M. Rázusa. Je daný bilančný prísľub pre odvod dažďových vôd s napojením do kanalizačného potrubia DN 500 vedeného v Ulici M. Rázusa, a to max 20 l/s, splaškové vody je možné odvádzať do verejnej kanalizácie DN 500 vedenej v Ulici M. Rázusa. Z tohto dôvodu navrhujem zachytávanie dažďových vôd v retenčnej stoke, pričom regulácia odvádzaného množstva dažďových vôd bude riešená osadením vírového ventilu do regulačnej šachty.

Meranie spotreby vody bude vodomernou zostavou umiestnenou vo vodomernej šachte umiestnenej pri napojení areálu na Ulicu novohradská, vodomerná šachta bude osadená na verejne prístupnom mieste a to maximálne 1,0 m od hranice pozemku stavebníka.

Bilancia potreby pitnej vody:

200 zákazníkov (5% zo 4 000 zákazníkov) x 15 l/osobu/deň = 3 000 l/ deň

zamestnanci: 100 zamestnancov x 60 l/deň = 6 000 l/deň

reštaurácia: 5 zamestnanci x 400 l/deň = 2 000 l/deň

upratovanie: 8 000 m² x 0,2 l / m² = 1 600 l/ deň

Prevádzka obchodného centra je najfrekventovanejšia
v čase od 8,00 do 20,00 hod, tzn. 12h/deň.

$$Q_p = 3\,000 + 6\,000 + 2\,000 + 1\,600 = 12\,600 \text{ l/deň} = 1\,050 \text{ l/hod} = 0,29 \text{ l/s} = 1,05 \text{ m}^3/\text{hod}$$

$$\text{Maximálna denná potreba vody: } Q_m = Q_p \times k_d \quad (k_d = 1,3)$$

$$Q_m = 12\,600 \times 1,3 = 16\,380 \text{ l/deň} = 1\,365 \text{ l/hod} = 0,38 \text{ l/s} = 1,365 \text{ m}^3/\text{hod}$$

$$\text{Maximálna hodinová potreba vody: } Q_h = Q_m \times k_h / 12 \quad (k_h = 1,8)$$

$$Q_h = 16\,380 \times 1,8 / 12 = 2\,457 \text{ l/h} = 2,457 \text{ m}^3/\text{hod}$$

Ročná potreba vody: Q_r

$$Q_r = 12\,600 \times 7 = 88\,200 \text{ l/týždeň} = 352\,800 \text{ l/mesiac} = 4\,233\,600 \text{ l/rok} = 4\,233,6 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Navrhovaná stavba je podľa STN 92 0400 tabuľka 2 zaradená ako nevýrobná stavba s plochou nad $2\,000 \text{ m}^2$, kde je potreba vody na hasenie určená na $Q = 25 \text{ l/s}$, pre $v = 1,5 \text{ m/s}$. Zásobovanie areálu vodou je navrhované podľa týchto podmienok pre zabezpečenie vody na hasenie požiaru:

V navrhovanej stavbe bude protipožiarny zásah vykonávaný z viacerých strán (z Ulic novohradská a M. Rázusa), podľa STN 92 0400, článok 4.5.1., ak sa v stavbe vykonáva zásah z viacerých strán a zároveň sa požaduje množstvo vody väčšie ako 20 l/s pre $v = 1,5 \text{ m/s}$ (v našom prípade 25 l/s), navrhuje sa okolo stavby (budovy) zokruhovaná vodovodná sieť. Z tohto dôvodu bude voda na hasenie požiaru zabezpečená z verejného vodovodu, a to zokruhovaným areálovým vodovodom d 160 HDPE. Areálový vodovod bude napojený na verejný vodovod DN 200 LT vedený v Ulici novohradská.

Požadované množstvo vody na hasenie $Q = 25 \text{ l/s}$ bude dodávané prostredníctvom dvoch nadzemných hydrantov DN 150. Nadzemný hydrant DN 150 má výdatnosť 25 l/s , podľa STN 92 0400 tabuľka 3.

Podľa vyhlášky 699/2004, §8, odsek 11, hydranty sa pre jednotlivé druhy stavieb osadzujú na vodovodnom potrubí, ktoré má najmenšiu menovitú svetlosť DN určenú podľa prílohy 1: nevýrobné stavby s plochou väčšou ako $2\,000 \text{ m}^2$ musia mať najmenšiu hodnotu dimenzie potrubia vodovodnej siete DN 150.

Suroviny a materiál

Pri výstavbe obchodného centra bude nevyhnutné zabezpečiť rôzne stavebné materiály ako cement, štrk, piesok, strešné krytiny, izolácie, betónové dlažby, sklo keramické výrobky, železo, drevo, plastové výrobky, a iné stavebné materiály. Množstvá materiálov budú podrobne špecifikované v rámci výkazu výmer rozpočtu v realizačnom projekte. Zdrojmi týchto materiálov budú štandardné dodávateľské firmy a prísun materiálu si zabezpečí investor sám.

Elektrická energia

Elektrická energia bude využívaná pre osvetlenie a vetranie miestností, pre prípravu teplej vody, pre bežné elektrické spotrebiče, pre vonkajšie osvetlenie areálu.

Pre plynulú dodávku elektrickej energie bude vybudovaná nová trafostanica.

Energetické príkony počas prevádzky:

Predpokladaný inštalovaný príkon: 580,0 kVA

- osvetlenie miestností 220 kVA
- vetranie 180 kVA
- teplá voda 50 kVA
- spotrebiče 90 kVA
- osvetlenie areálu 40 kVA
- koeficient súčasnosti 0,7

Predpokladaný súdobý výkon: 406,0 kVA

Energetické príkony počas výstavby:

Predpokladaný projektovaný príkon : 32 kVA

Plynoinštalácia

Zemný plyn bude využívaný na ohrev teplotnosného média pre teplovodné podlahové vykurovanie.

Potreba plynu na vykurovanie: 60 m³/h.

Ročná potreba plynu na vykurovanie: 152 000 m³.

Teplo a palivá

V objekte sa bude vykurovať pomocou plynových závesných kotlov, umiestnených v kotolni. Vykurovanie je navrhnuté teplovodné podlahové.

Vetranie

Odvetranie je riešené nútenou vzduchotechnikou, resp. ventilátormi.

Dopravná a iná infraštruktúra

Objekt bude sprístupnený z miestnej komunikácie z ulice M. Rázusa cez novovybudovaný vjazd o šírke 6m do podzemnej garáže, z Novohradskej ulice bude sprístupnený vjazdom pre zásobovanie. Staveniskovou dopravou nesmie dôjsť k obmedzeniu bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky na ul. M. Rázusa a Novohradskej ulici.

Vzhľadom na to, že riešená lokalita sa nachádza v intraviláne mesta s nadpriemernou hustotou cestnej premávky a zároveň na už teraz preťaženej miestnej komunikácii, budú prijaté nasledovné opatrenia:

- na MK ul. Rázusova na mieste kríženia MK s cestou III/508 55 ul. Zvolenská bude vytvorený samostatný odbočovací pruh vpravo z dôvodu vysokého dopravného zaťaženia uvedeným smerom /realizovaný okruh/
 - križovatku MK ul. Rázusova – ul. Novohradská je potrebné stavebne upraviť na systém okružná križovatka s voľbou návrhového vozidla pre križovatku zohľadňujúc vyznačený okruh
- pre TIR
- križovatka bude riešená formou svetelnej signalizácie
 - budú dostatočne osvetlené križovatky a tiež vybudované a osvetlené priechody pre chodcov na križovatkách

Verejné osvetlenie

Vybudované osvetlenie bude slúžiť ako osvetlenie novovybudovaných parkovísk, prízjazdov na parkoviská a zásobovacích ciest. Navrhované verejné osvetlenie bude napojené na existujúce rozvody verejného osvetlenia. Technické podmienky a špecifikáciu použitých materiálov a technológií bude potrebné v priebehu spracovania ďalšieho stupňa projektovej dokumentácie konzultovať s vlastníkom a správcom verejného osvetlenia.

Prípravné práce

V riešenom území prebiehajú drobné búracie práce neželaných objektov. Výrub stromov a prekládka inžinierskych sietí nie je potrebná.

Zemné práce

Dočasný zásah vo fáze výstavby budú predstavovať nutné výkopové práce pri privádzaní infraštruktúry a samotné zemné práce v počiatočnej fáze, ktoré počítajú s odstránením najvrchnejšej časti pôdy. Na stavenisku nedôjde k výrubu stromov.

Nároky na pracovné sily

Nároky na potrebu pracovných síl pre obdobie výstavby nie je možné kvalifikovane odhadnúť. Môžeme ju len porovnať na základe podobných už realizovaných stavieb v inej lokalite. Objem a odborná skladba pracovných síl počas výstavby je v značnej miere závislá na tempe výstavby a strojno-mechanizačnej vybavenosti stavby. Počas prevádzky navrhovaného zámeru sa predpokladá s vytvorením pracovných miest pre personál zabezpečujúci prevádzku obchodného centra. Podrobný počet zamestnancov bude zrejmý z ďalších stupňov dokumentácie.

Iné nároky

Iné nároky sa nepredpokladajú

IV.2. ÚDAJE O VÝSTUPOCH

Výstavba obchodného centra predstavuje prvok infraštruktúry s charakteristickou produkciou emisií, hluku, vibrácií, odpadových vôd a odpadov pri výstavbe a počas prevádzky. Jednotlivým záťažiam sa venujeme pri hodnotení ich vplyvu na obyvateľstvo a prírodné prostredie.

Zdroje znečistenia ovzdušia

Pri výstavbe obchodného centra, najmä pri realizácii výkopových prác a pohybe stavebných mechanizmov bude areál staveniska dočasným plošným zdrojom prašnosti a emisií. Množstvo emisií bude závisieť od počtu mechanizmov, priebehu výstavby, ročného obdobia, poveternostných podmienok a pod. Zvýšená prašnosť sa bude prejavovať najmä vo veterných dňoch a pri dlhšie trvajúcom období bez zrážok.

Počas prevádzky navrhovaného zámeru budú pôsobiť nasledujúce zdroje znečisťovania:

- plynové závesné kotly /malé zdroje znečistenia/
- automobilová doprava súvisiaca s prevádzkou areálu

Bodové zdroje znečistenia ovzdušia

Bodovým zdrojom znečistenia ovzdušia budú závesné kotly na plynné palivo. Zdrojom tepla pre vykurovanie a ohrev TÚV budú plynové závesné kotly umiestnené v kotolni. Odvod spalín z kotla bude vodotesným dymovodom a komínom s výduchom nad atiku strechy.

Odvádzanie spalín z vykurovania bude spĺňať základné požiadavky pre zabezpečenie rozptylu znečisťujúcich látok. Prekračovanie emisných limitov z energetických zdrojov vzhľadom na používaný zdroj, ktorým je zemný plyn, ako aj charakter prevádzky sa nepredpokladá. Z hľadiska ochrany životného prostredia je zemný plyn ekologicky najpriaznivejšie palivo. Pri spaľovaní nevznikajú žiadne tuhé odpady, nekontaminuje sa pôda a neznečisťujú sa vodné zdroje.

Hlavné škodlivé látky ako prach a oxid siričitý sú v spalínach zemného plynu v zanedbateľnom množstve. Koncentrácia škodlivých látok, ako oxidy NO_x a CO v porovnaní s ostatnými druhmi palív je najnižšia. Vyústenie spalín cez strechu je z hľadiska rozptylu emisií najpriaznivejšie riešenie.

Plošné zdroje znečistenia ovzdušia

Plošným zdrojom znečisťovania bude plocha parkovísk pre osobné automobily s počtom státí cca 300.

Pri predpoklade, že sa auto pohybuje pomalou rýchlosťou, je možné očakávať nasledovné emisie škodlivín z jedného auta:

CO: 55,0 mg.s⁻¹ NO₂: 2,1 mg.s⁻¹ C_xH_y: 7,7 mg.s⁻¹

Líniové zdroje znečistenia ovzdušia

Medzi líniový zdroj znečistenia ovzdušia sme zaradili existujúce obslužné komunikácie, prístupovú komunikáciu a navrhované parkovacie miesta. Z hľadiska časového využitia dopravných priestorov areálu.

S účinnosťou od 1. júna 2010 bol prijatý zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší, ktorý zrušil zákon c. 478/2002 o ochrane ovzdušia. K novému zákonu boli s účinnosťou od 15.9.2010 prijaté vykonávacie predpisy.

Podľa Prílohy c. 2 k vyhláške Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, č. 356/2010 Z.z., ktorou sa vykonávajú, patria technologické celky obsahujúce stacionárne zariadenia na spaľovanie palív s nainštalovaným súhrnným menovitým tepelným príkonom od 0,3 MW medzi stredné zdroje znečisťovania ovzdušia.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, c. 357/2010 Z.z., sa ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, c. 363/2010 Z.z., sa ustanovuje monitorovanie emisií zo stacionárnych zdrojov a kvality ovzdušia v okolí, spôsob a požiadavky na zisťovanie a preukazovanie množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených technických požiadaviek a všeobecných podmienok prevádzkovania.

Odpadové vody

Počas výstavby predajne budú vznikať odpadové vody

- z umývania stavebných mechanizmov a zariadení
- z betónážnych prác
- splaškové vody z objektov sociálnych zariadení staveniska.

Kvantitatívne a kvalitatívne parametre týchto odpadových vôd nie je možné v súčasnosti odhadnúť. V období výstavby bude potrebné eliminovať dopad týchto vôd na životné prostredie odkanalizovaním zariadení staveniska, prípadne vybudovaním odľučovačov olejov a pod..

V období prevádzky obchodného centra sa predpokladá, že odpadové vody budú vznikať :

- pri splachu zrážkových vôd z povrchu vozovky
- pri zimnej údržbe parkoviska
- splaškové vody z objektov sociálnych zariadení predajne

Splašková odpadová voda z areálu obchodného centra bude odvádzaná do verejnej splaškovej kanalizácie, vybudovanej v riešenej lokalite, odvádzanej do ČOV Lučenec.

Kanalizácia splašková:

Výpočet množstva splaškových vôd (v zmysle STN 75 6101):

Množstvo splaškových vôd z územia:

Najväčší prietok splaškových vôd

$$Q_{h \max} = k_{h \max} \times Q_{24} = 7,2 \times 1,05 = 7,56 \text{ m}^3/\text{h}$$

$k_{h \max}$ súčiniteľ maximálnej hodinovej nerovnomernosti (pre počet obyvateľov od 0 do 30)

Q_{24} priemerný denný prietok splaškových vôd

Kanalizácia dažďová:

Výpočet množstva dažďových vôd (v zmysle STN 75 6101):

$$Q = \psi \times i \times A = 0,9 \times 133 \times 0,5 = 59,85 \text{ l/s}$$

ψ - súčiniteľ odtoku, $\psi = 0,9$ pre zastavané plochy (strechy) a dopravné plochy s uzavretým krytom

i - výdatnosť dažďa, 15 minútový dážď s periodicitou 1 pre Lučenec $i = 133 \text{ l/s/ha}$

A - plocha prijímajúca dážď $A = 5\,000 \text{ m}^2 = 0,5 \text{ ha}$

Výpočtový prietok dažďových vôd zo striech a spevnených plôch ($5\,000 \text{ m}^2$):

$$Q_d = 59,85 \text{ l/s, podľa STN 73 6760 čl. 19.}$$

Z hľadiska ochrany vôd proti ropným látkam je navrhovaná stavba zabezpečená odvedením povrchových dažďových vôd z parkoviska cez ORL. Navrhovaný odlučovač bude dimenzovaný na množstvo vôd z parkovacích plôch tak, aby dosiahol požadovanú kvalitu vody.

Kvalita vypúšťanej vyčistenej odpadovej vody bude v súlade s Nariadením vlády SR č.491/2002 Z.z., ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Na zaolejovanej kanalizácii bude umiestnený odlučovač ropných látok, ktorého úlohou je vyčistiť zaolejované vody. Tieto zariadenia budú vybavené sorpčnými filtrami, ktoré okrem zachytávania ropných produktov s vysokou účinnosťou zachytávajú aj prachové častice unášané vodou z povrchového odtoku.

Odpady

Stavebník musí zabezpečiť, aby počas realizácie stavebných prác nedochádzalo k znečisťovaniu cesty, prípadne ak dôjde k znečisteniu je stavebník povinný bezprostredne vykonať nápravu a znečistenie odstrániť na vlastné náklady. Na ulici nebude skladovaný stavebný materiál ani odstavované stavebné stroje. Práce budú vykonávané tak, aby nedošlo k poškodeniu cestného stavu. V prípade potreby zabezpečenia bezpečnosti cestnej premávky na ceste počas stavebných prác, je žiadateľ povinný zabezpečiť predmetný úsek cesty prenosným (dočasným) dopravným značením na základe spracovanej dokumentácie, odsúhlasenej príslušným OR PZ ODI. Po ukončení stavebných prác je potrebné preveriť za účasti správcu komunikácie stav predmetného úseku.

Druh, množstvo a kategória odpadu

Všetky odpady vznikajúce v súvislosti s posudzovanou činnosťou budú zaradené podľa katalógu odpadov, bude stanovený druh odpadu, jeho kategorizácia a následné určenie spôsobu ďalšieho nakladania s odpadmi.

Nakladanie s odpadmi bude riešené v súlade s platnou legislatívou, kde hlavnými princípmi sú:

- prevencia vzniku odpadov

- zhodnocovanie odpadov
- správne zneškodňovanie odpadov

Počas výstavby budú vznikať odpady z výrubu drevín a odpad, ktorý bežne vzniká pri stavbách a stavebných úpravách ako obalový materiál, odpadové drevo, drevené obaly, odpady z betónu, tehál, obkladačiek, skla, izolačné materiály a pod. Zneškodnenie stavebného odpadu zabezpečí realizátor stavby, časť výkopovej zeminy sa použije na úpravu okolitého terénu. Komunálny odpad produkovaný stavebnou činnosťou bude zneškodnený zmluvneným partnerom, ktorý zabezpečuje jeho odvoz a zneškodnenie v rámci mesta v súčasnosti.

Odpady budú zatriedené v projektovej dokumentácii na stavebné povolenie v zmysle vyhlášky MŽP SR č.284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov, kde bude definované ich predpokladané množstvo ako aj spôsob zneškodňovania. Nebezpečný odpad bude osobitne zhromažďovaný a zmluvne zneškodňovaný oprávnenou organizáciou.

Predpokladaná produkcia odpadov počas výstavby

Označenie odpadu	Názov odpadu	Kategória odpadu
17 01 07	Zmes betónu, tehál, obkladačiek a keramiky /úlomky/	O
17 02 01	Drevo neznečistené nebezpečnými látkami /odrezky/	O
17 04 05	Železo a oceľ neznečistené nebezpečnými látkami	O
17 05 06	Výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 05	O
15 01 02	Obaly z plastov	O
17 01 01	Betón	O
17 01 02	Tehly	O
17 01 03	Obkladačky, dlaždice, keramika	O
17 02 02	Sklo	O
17 06 04	Izolačné materiály iné	O

Počas prevádzky budú ako odpad vznikať obaly z papiera, obaly z plastov, dreva a zmiešaný odpad podobný domovému. Pokiaľ ide o kategóriu „nebezpečného odpadu,“ predpokladá sa vznik odpadu z odlučovačov ropných látok, vypálených ortuťových výbojok a žiaroviek.

Všetky odpady budú zhromažďované vo vymedzenom priestore vo vhodných, príp. predpísaných nádobách. Osobitne budú zhromažďované nebezpečné odpady ako napríklad žiarivky, ktoré budú odvázané a spracované zmluvne zabezpečenou oprávnenou organizáciou. Odpady budú zneškodňované oprávnenou organizáciou, v súlade s požiadavkami právnych predpisov v odpadovom hospodárstve.

Odvoz odpadkov z prevádzky z jednotlivých kontajnerov bude zazmluvnený ku kolaudácii stavby medzi príslušnou organizáciou oprávnenou túto činnosť vykonávať a medzi investorom. Nebezpečný odpad - zmesi odpadov z lapačov piesku a odlučovačov oleja z vody budú odvázané priamo z miesta čistenia.

Predpokladaná produkcia odpadov počas prevádzky

Označenie odpadu	Názov odpadu	Kategória odpadu
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O
13 05 01	Tuhé látky z lapačov piesku a odlučovačov oleja z vody	N
13 05 02	Kaly z odlučovačov oleja z vody	N
13 05 06	Olej z odlučovačov oleja z vody	
15 01 01	Obaly z papiera a lepenky	O
15 01 02	Obaly z plastov	O
15 01 03	Obaly z dreva	O
20 01 02	Sklo	O
20 01 21	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N
20 01 08	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	O

Zdroje hluku a vibrácií

Z hľadiska ochrany pred hlukom a vibráciami bude stavba navrhnutá a postavená tak, aby hluk a vibrácie vnímané užívateľmi stavby a osobami v jej blízkosti neprekročili úroveň, ktorá ohrozuje ich zdravie, aby im umožnili spať, odpočívať a pracovať v uspokojivých podmienkach.

Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí podľa Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku,

infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí kategorizuje riešené územie ako územie III. kategória - Priestor pred oknami obytných miestností bytových a rodinných domov, priestor pred oknami chránených miestností školských budov, zdravotníckych zariadení a iných chránených objektov v okolí diaľnic, ciest I. a II. triedy, miestnych komunikácií s hromadnou dopravou, železničných dráh a letísk, mestské centrá., kde prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí z pozemnej dopravy predstavujú 60 dB cez deň a večer a 50 dB v noci a z iných zdrojov 50 dB cez deň a večer a 45 dB.

Počas výstavby navrhovanej činnosti môže byť zvýšená hlučnosť v okolí stavby z dôvodu stavebných prác a využitia stavebných strojov ako bagre, nakladače, buldozéry, nákladné vozidlá - hluk sa bude šíriť najmä z priestoru staveniska, v menšej miere tiež z prístupovej komunikácie. Ich vplyv však bude krátkodobý a je možné ho minimalizovať použitím vhodnej technológie.

Pre stavebnú činnosť možno uvažovať s orientačnými hodnotami jednotlivých strojov:

- nákladné automobily typu Tatra 87 - 89 dB(A)
- zhutňovacie stroje 83 - 86 dB(A)
- nakladače zeminy 86 - 89 dB(A)

Počas výstavby ako i prevádzky musí byť dodržané nariadenie vlády SR č. 115/2006 o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku. Tak výstavba ako aj prevádzka obchodného centra bude generovať hluk z dopravy návštevníkov a zo zásobovania ako aj hluk zo stacionárnych zdrojov akými sú vykurovanie a vzduchotechnika.

Počas prevádzky bude zdrojom hluku areálová doprava. Počas prevádzky sa nepredpokladá šírenie nadmerného hluku do vonkajšieho prostredia – objekty so stacionárnymi zdrojmi hluku budú opatrené dostatočnou zvukovou izoláciou, technické zariadenia produkujúce hluk budú umiestnené v samostatných uzavretých priestoroch. Klimatizačne jednotky a ventilátory umiestnené v exteriéri musia byť v odhlučnenom prevedení tak, aby výsledný hluk do okolia neprekročil predpísanú hranicu hluku v danom priestore.

Príspevok areálovej dopravy na celkovom hlukovom zaťažení príľahlých komunikácií bude minimálny a nebude mať vplyv na súčasnú hladinu hluku z dopravy.

Uvedené nariadenie definuje obsluhu nákladných dopravných zariadení pri výstavbe ako činnosť, pri ktorej sa používajú hlučné stroje a nástroje alebo ktorá je vykonávaná v hlučnom prostredí a ktorá nespĺňa podmienky zaradenia do skupín I, II alebo III a pri ktorej je povolená akčná hodnota normalizovanej hladiny hluku 80 dB.

Vibrácie (mechanické kmitanie)

K šíreniu vibrácií do blízkeho okolia z navrhovanej činnosti môže dôjsť počas výstavby, pretože otrasy a vibrácie sú súčasťou stavebných prác a je ich opäť možné eliminovať zvolením vhodnej technológie a vhodných stavebných postupov. Tieto vibrácie budú krátkodobé a bez výrazného vplyvu na okolie navrhovanej činnosti.

Počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nepredpokladá šírenie vibrácií. Pre zabránenie prenosu vibrácií do konštrukcií (stavba, potrubie a pod.) budú tieto zdroje vibrácií pružne uložené na podložke z tvrdej gumy. Spojenie zdrojov vibrácií a nadväzujúcich potrubí musí byť pružnými spojkami.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Vznik žiarenia a iných fyzikálnych polí sa nepredpokladá ani počas výstavby ani počas prevádzky navrhovanej činnosti.

Z doteraz realizovaných prieskumných prác vyplýva, že na území okresu Lučenec prevažuje nízke radónové riziko.

Teplo, zápach a iné výstupy

Počas výstavby ani počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nepredpokladá vznik ani šírenie tepla, zápachu ani iných výstupov.

IV.3. ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH PRIAMYCH A NEPRIAMYCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Hodnotenie vplyvov činnosti na životné prostredie vychádza z identifikácie ovplyvnenia jednotlivých zložiek životného prostredia v dôsledku pôsobenia vstupov a výstupov navrhovaného zámeru. Cieľom špecifikácie predpokladaných vplyvov na prvky prírodného, krajinného a socio - ekonomického prostredia je podchytenie tých vplyvov, ktoré by závažným spôsobom zmenili existujúcu kvalitu životného prostredia v negatívnom smere. O vplyvoch počas výstavby a prevádzky obchodného centra sa pojednáva v kapitole IV.6. Stavba bude realizovaná na základe stavebného povolenia. V ňom budú premietnuté všetky podmienky realizácie tak, aby boli dodržané všetky platné legislatívne podmienky smerujúce k eliminácii negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Vplyvy na horninové prostredie

Terénne a stavebné práce nebudú mať vplyv na horninové prostredie.

Vplyvy na ovzdušie

Počas výstavby a prevádzky Obchodného centra možno očakávať zvýšenú intenzitu dopravy a počas výstavby aj zvýšenú prašnosť v závislosti na klimatických podmienkach. Údaje o znečistení ovzdušia budú v prípade potreby uvedené v rozptylovej štúdii. Zvýšenie intenzity dopravy môže spôsobiť minimálny nárast hlukovej záťaže.

Vplyvy na podzemnú a povrchovú vodu

Kvalita povrchovej ani podzemnej vody nebude činnosťou ovplyvnená pretože v projekte budú zabezpečené také opatrenia, ktoré v prípade havárie a následného úniku znečisťujúcich látok počas výstavby aj prevádzky v objekte Obchodného centra tomu zabránia.

Vplyvy na pôdu

Pre zamedzenie úniku ropnými látkami počas výstavby je potrebné kontrolovať technický stav mechanizmov, pri úniku ropných látok použiť sorpčné prostriedky, znečistené zeminy odťažiť a zneškodniť v súlade so zákonmi odpadového hospodárstva. Tieto vplyvy sú priame, dočasné a hodnotíme ich ako málo významné. Vzhľadom na skutočnosť, že prevažný podiel územia areálu tvoria spevnené plochy a všetky spevnené plochy sú vyspádované do areálovej kanalizácie, nie je počas prevádzky predpoklad významného negatívneho ovplyvnenia pôdneho prostredia.

Vplyvy na faunu a flóru

Vzhľadom na charakter a umiestnenie posudzovanej činnosti sa nepredpokladá žiadny negatívny vplyv na faunu, flóru a ekosystémy v okolí, pretože sa nachádza mimo chránených oblastí a ochranných pásiem v už zastavanej oblasti a nebude potrebný výrub stromov, ku ktorým by bol potrebný súhlas orgánu ochrany prírody v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Vplyvy na štruktúru a scenériu krajiny

Z hľadiska súčasnej krajinnej štruktúry ide v priamo dotknutom území o človekom pozmenenú krajinu s vysokým podielom zastavaných plôch obytných priestorov, služieb, školstva, infraštruktúry, priemyselných a obslužných areálov, doplnenú o dopravné štruktúry. Z toho dôvodu sa realizáciou zámeru štruktúra a scenéria krajiny zmení nepatrne. Novostavba s vhodnou vegetačnou úpravou okolitého terénu môže byť pozitívnym prínosom v mestskom prostredí z hľadiska estetického a krajinotvorného. Z hľadiska estetiky realizácia zámeru ovplyvní krajinu pozitívne.

Vplyvy na dopravu

Počas výstavby Obchodného centra možno očakávať dočasné zvýšenie intenzity dopravy v okolí prístupových komunikácií. Počas prevádzky obchodného centra sa predpokladá mierne zvýšená intenzita dopravy, je ale možné tento vplyv považovať takisto za nevýznamný.

Vplyvy na obyvateľstvo

Činnosť posudzovaná v predkladanom zámere sa nebude priamo dotýkať individuálnych a skupinových záujmov obyvateľstva (vlastníctvo pozemkov, rekreácia a pod.).

Realizáciou zámeru dôjde k vytvoreniu nových pracovných miest.

IV.4. HODNOTENIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK

Vplyv novostavby obchodného centra bude spojený s produkciou exhalátov a zvýšenej hladiny hluku počas výstavby. V etape výstavby bude v priestore stavby zvýšený pohyb

stavebných mechanizmov. Preto k čiastočnému narušeniu pohody a kvality života príde v etape realizácie najmä hlukom, prachom a emisiami z dopravy. Toto narušenie bude len lokálne – dopravné trasy, stavenisko. Tento dopad nebude mať významný vplyv na zdravotný stav obyvateľov. Činnosť sa však bude pri realizácii riadiť platnými stavebnými a technologickými predpismi a normami. Riziká počas výstavby vyplývajú z charakteru práce – stavebné práce, výškové práce, práca s plynovými, elektrickými zariadeniami, stavebnými a dopravnými mechanizmami. V tomto smere sú riziká obdobné ako pri každej stavebnej činnosti. Ide najmä o nebezpečenstvo úrazu pri doprave a manipulácii s materiálom, pri stavebných, najmä výškových prácach, pri práci s elektrickými zariadeniami, a pod. Tieto riziká je možné eliminovať len pracovnou disciplínou a dodržiavaním zásad ochrany zdravia pri práci.

Z negatívnych vplyvov navrhovanej činnosti na základné zložky životného prostredia vyplýva, že ani jeden negatívny vplyv nie je tak významný, ktorý by mohol ovplyvniť zdravotný stav obyvateľstva, alebo vyvolať následné zdravotné riziká.

IV.5. ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA

Do územia okresu Lučenec zasahuje CHKO Cerová vrchovina, ktorá sa však nachádza vo veľkej vzdialenosti JV smerom od sledovaného územia, pri hraniciach s Maďarskom. Na území okresu Lučenec je vyhlásených 13 maloplošných chránených území, no všetky sa nachádzajú vo vzdialenosti väčšej ako 10 km od sledovaného územia. Najbližšie k sledovanému územiu sa nachádza PR Dálovský močiar v katastrálnom území Veľká nad Ipľom, PR Ružínske jelšiny a PR Príbrežie Ružinej v katastrálnom území Lovinobaňa, Ružiná a Divín. Priamo do riešenej lokality nezasahuje žiadne chránené územie. Všetky prírodné hodnotné lokality sú vo vzdialenosti väčšej ako 10 km. Realizácia zámeru ich neovplyvní.

Nepriame vplyvy sú spojené s vlastnou stavebnou činnosťou, predovšetkým s hlukom a prašnosťou pri stavebných prácach. Počas prevádzky sú vplyvy spojené so zvýšenou frekvenciou dopravy - hluk, emisie, so znečisťovaním ovzdušia z neenergetických zdrojov - vykurovanie objektu so znečisťovaním vôd – splaškové vody a vody z povrchového odtoku - a s nakladaním s odpadmi.

Tieto vplyvy budú technickými opatreniami znížené do úrovne stanovenej príslušnými legislatívnymi normami.

Prírodné hodnotné lokality ktoré požívajú ochranu v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody sú vo väčšej vzdialenosti od lokalizácie zámeru. Navrhovaná činnosť nezasahuje do chránených vtáčích území, území európskeho významu ani súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Realizácia zámeru chránené územia významne neovplyvní.

IV.6. POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI A ČASOVÉHO PRIEBEHU PÔSOBNIA

V časovom priebehu pôsobenia vplyvov navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia sa posudzujú dve etapy :

- Vplyvy počas výstavby
- Vplyvy počas prevádzky

Očakávané vplyvy počas výstavby

Počas výstavby Obchodného centra možno očakávať dočasné a prechodné zvýšenie hlukovej záťaže v okolí prístupových komunikácií, ako aj zvýšenú prašnosť v závislosti na klimatických podmienkach. V priestore stavby bude zvýšený pohyb stavebných mechanizmov počas výstavby vlastných objektov obchodného centra. Tento hluk a s tým súvisiace znečistenie ovzdušia prašnosťou a výfukovými plynmi lokálne ovplyvní lokalitu a tým aj časť obyvateľov. Tento dopad však bude minimálny a krátkodobý. Počas realizácie zámeru nie je reálny predpoklad významných negatívnych vplyvov na geologické prostredie, pôdu, vodu, genofond a biodiverzitu a na krajinu.

Ovplyvnenie horninového prostredia

Terénne a stavebné úpravy nebudú mať vplyv na horninové prostredie.

Ovplyvnenie kvality povrchovej a podzemnej vody

Kvalita povrchovej ani podzemnej vody nebude zámerom ovplyňovaná z toho dôvodu, že budú zabezpečené v projekte také opatrenia, ktoré tomu zabránia aj v prípade havárie a následného úniku znečisťujúcich látok v objekte Obchodného centra.

Ovplyvnenie kvality ovzdušia

Počas výstavby Obchodného centra možno očakávať dočasnú zvýšenú prašnosť v závislosti na klimatických podmienkach. Údaje o znečistení ovzdušia budú v prípade potreby uvedené v rozptylovej štúdii.

Ovplyvnenie fauny flóry a vegetácie

Stavba sa nachádza mimo chránených oblastí a ochranných pásiem, nebude ovplyvnený počet a druhy rastlín a živočíchov z toho dôvodu, že predmetné územie sa nachádza v už zastavanej oblasti. Pri budovaní obchodného centra nebude potrebný výrub stromov, ku ktorým by bol potrebný súhlas orgánu ochrany prírody v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Ovplyvnenie územia hlukom, žiarením a vibráciami

Počas výstavby Obchodného centra možno očakávať dočasné zvýšenie hlukovej záťaže v okolí prístupových komunikácií. V areáli sa nepredpokladá inštalácia zariadení, ktoré

by mohli byť zdrojom vibrácií, elektromagnetického alebo rádioaktívneho žiarenia s negatívnym dopadom na obyvateľstvo. Počas výstavby i prevádzky areálu bude potrebné rešpektovať Vyhlášku MZ SR č. 549/2007 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami, ktorá definuje najvyššie prípustné hladiny hluku a vibrácií. Údaje o hluku budú v prípade potreby uvedené v hlukovej štúdii.

Stavba bude realizovaná na základe stavebného povolenia. V ňom budú premietnuté všetky podmienky realizácie tak, aby boli dodržané všetky platné legislatívne podmienky smerujúce k eliminácii negatívnych vplyvov na obyvateľstvo.

Očakávané vplyvy počas prevádzky

Počas prevádzky Obchodného centra dôjde k zvýšeniu intenzity dopravy, čo môže spôsobiť minimálny nárast hlukovej záťaže.

Objekt obchodného centra a jeho technické vybavenie bude navrhnuté v súlade s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia. Prijatými opatreniami sa eliminujú možné negatívne dopady prevádzky na obyvateľstvo a na prírodné prostredie. Možné negatívne pôsobenie prevádzky je nepriame prostredníctvom znečistenia ovzdušia, vznikom a nakladaním s odpadmi a hlukom z automobilov. Rozsah týchto vplyvov je vzhľadom na technické riešenie menej významný.

Vzhľadom na skutočnosť, že prevádzka objektu nebude predstavovať významný zdroj znečisťovania ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, nebude ani rozsah negatívnych dopadov na životné prostredie významný.

Novostavba s vhodnou vegetačnou úpravou okolitého terénu môže byť pozitívnym prínosom v mestskom prostredí z hľadiska estetického a krajinotvorného. Z hľadiska estetiky realizácia zámeru ovplyvní krajinu pozitívne. Najvýznamnejším prínosom realizácie zámeru je vytvorenie nových ponúk zamestnania a služieb.

IV.7. PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE

Nepriaznivé vplyvy presahujúce štátne hranice sa realizáciou zámeru nepredpokladajú.

IV.8. VYVOLANÉ SÚVISLOSTI, KTORÉ MÔŽU SPÔSOBIŤ VPLYVY S PRIHLIADNUTÍM NA SÚČASNÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V POSUDZOVANOM ÚZEMÍ

Žiadne ďalšie vplyvy a investičné akcie v posudzovanom území sa realizáciou plánovanej činnosti nepredpokladajú.

IV.9. ĎALŠIE MOŽNÉ RIZIKÁ SPOJENÉ S REALIZÁCIOU NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Riziká spojené s realizáciou činnosti predstavujú veľmi málo pravdepodobný vznik situácií a udalostí havarijného charakteru. K rizikovým situáciám môže dôjsť v dôsledku:

- nepredvídaných havárií,
- požiaru, prírodnej katastrofy alebo sabotáže
- úniku škodlivín do podzemných vôd
- nedodržovania pracovného poriadku

Riziká počas výstavby

Realizácia navrhovanej činnosti sa bude riadiť predovšetkým stavebnými a technologickými predpismi a normami. Počas výstavby môžu vzniknúť málo pravdepodobné, v minimálnom rozsahu a aj to bežné riziká, nehody, súvisiace priamo so stavebnou činnosťou. Ich vylúčenie je podmienené dodržiavaním platných právnych predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Riziká môžu vzniknúť v prípadoch križovania navrhovaných kanalizačných sietí s cestnými komunikáciami, resp. inými inžinierskymi sieťami. Tieto riziká však budú eliminované už v rámci schvaľovania realizačnej dokumentácie.

Pri realizácii výstavby je určité riziko znečistenia podzemných a povrchových vôd pri havárii stavebných mechanizmov. Prípadná havária na strojnom zariadení zhotoviteľov stavby bude ihneď eliminovaná a prípadná zemina kontaminovaná únikmi ropných látok bude odvezená na dekontamináciu. Autá a stavebné stroje budú zabezpečené prídavnými plechovými vaňami pre zachytenie prípadných ropných únikov. So skladom pohonných hmôt a olejov sa na území staveniska a na plochách zariadenia staveniska neuvažuje.

Riziká počas prevádzky

Vlastná prevádzka predstavuje technologicky málo náročnú činnosť, kde neprichádza k manipulácii s nebezpečnými látkami. Z hľadiska možných negatívnych vplyvov na životné prostredie prevádzka bude predstavovať reálne významné riziko len vo väzbe na pohyb dopravných mechanizmov.

Počas prevádzky môžu nastať rizikové situácie spojené s príčinami:

- interného pôvodu - nebezpečenstvá spojené s látkami alebo postupmi, ktoré môžu vzniknúť predovšetkým z havárií.
- externého pôvodu - prirodzené nebezpečenstvá, vonkajšie vplyvy spôsobené úderom blesku, zásahom nepovolaných osôb, rizikové stavy v súvislosti s výpadkom sietí, resp. technických zariadení alebo vniknutím neoprávnených osôb do objektu.

Tieto riziká sú eliminované už v úrovni projektovej prípravy.

Najvýznamnejším rizikom počas prevádzky je riziko požiaru. Toto riziko je eliminované už riešením objektu v úrovni dokumentácie pre územné rozhodnutie.

Týmto situáciám možno zabrániť dôsledným dodržiavaním prevádzkového poriadku

a neustálou kontrolou funkčnosti všetkých zariadení nachádzajúcich sa v objektoch.

IV.10. OPATRENIA NA ZMIERNENIE NEPRIAZNIVÝCH VPLYVOV JEDNOTLIVÝCH VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Opatrenia počas výstavby a prevádzky

Technické opatrenia počas výstavby

Technické opatrenia počas výstavby bude riešiť Projekt organizácie výstavby, ako súčasť projektovej dokumentácie. Stavebník je povinný dodržiavať pravidlá bezpečnosti ochrany zdravia pri práci, požiarne predpisy, hygienické predpisy a právne predpisy a normy v oblasti výstavby a prevádzky technologických zariadení a stavieb. Stavebné stroje a zariadenia musia byť v dobrom technickom stave, nesmú z nich unikať pohonné hmoty, mazivá a hydraulické kvapaliny. Vzhľadom na charakter stavby, hlavným stavebným mechanizmom bude žeriav, cestné stroje a stavebné čerpadlo na betón. Stavenisko sa nachádza v intraviláne mesta, prístupné z miestnej komunikácie. Pred začatím zemných prác je investor povinný zabezpečiť vytýčenie všetkých podzemných inžinierskych sietí, aby nedošlo ku ich poškodeniu. Pri stavebných a montážnych prácach je nutné dodržiavať zásady ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Možné negatívne vplyvy budú eliminované rýchlosťou postupu výstavby a používaním vhodne zvolených techník.

Opatrenia na zachovanie kultúrnych pamiatok

V zmysle dokumentu Urbanisticko – historický výskum Krajského pamiatkového úradu pre zásady ochrany Pamiatkovej zóny Lučenec budú akceptované požiadavky na zachovanie pamiatkového územia a kultúrnych pamiatok a zapracované v projektovej dokumentácii nasledovne:

- celé územie bude riešené s akceptovaním objektu na parcele č. 2039 (bývalá kotolňa aj s komínovým telesom) a obvodového muriva objektu na parcele č. 2040
- výstavba obchodného centra bude rešpektovať odporúčanie novej kvalitnej výstavby max. dvojpodlažných polyfunkčných objektov s možnosťou obytných podkrovi, neprevyšujúcich výšku objektu z ul. M. Rázusa na parcele č. 2040
- pôdorysné a hmotové riešenie novej výstavby bude korešpondovať s historickou hmotovou štruktúrou a parceláciou
- dostavby dvorných traktov nebudú rušivo pôsobiť z verejného priestranstva či z panoramatických pohľadov. Ich objem výrazne neprekročí zvyčajnú zastavanosť danej časti mesta.
- výstavba obchodného centra bude zasadená do existujúceho kontextu sídla s rešpektovaním urbanistických a architektonických princípov

Ochrana ovzdušia

S účinnosťou od 1. júna 2010 bol prijatý zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší, podľa ktorého

bude potrebný súhlas orgánu ochrany ovzdušia na vydanie rozhodnutí o umiestnení a povolení stavieb zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Stavebné práce je potrebné vykonávať s použitím všetkých dostupných prostriedkov a technológií na zamedzenie zvýšenia sekundárnej prašnosti počas výstavby – zakrytie sypkých materiálov, čistenie vozidiel pred odjazdom zo staveniska. Povinnosťou stavebníka je zabezpečiť, aby stavebné mechanizmy boli v dobrom technickom a emisnom stave, zodpovedajúcim platným vyhláškam a predpisom o podmienkach prevádzky vozidiel na pozemných komunikáciách.

Odpady

Počas výstavby vzniknú odpady. Časť nekontaminovanej výkopovej zeminy bude využitá priamo v rámci zásypov a terénnych úprav. Realizátor stavby bude s odpadom, ktorý vznikne pri výstavbe nakladať v zmysle platnej legislatívy o odpadoch. V zmysle § 19 ods. 1, písm. d) zákona č. NR SR č. 409/2006 223/2001 Z.z. o odpadoch bude tento odpad zhodnocovať pri svojej činnosti, alebo odpad takto nevyužitý ponúkne na zhodnotenie inému.

Transport a skladovanie

Skladovanie a zhromažďovanie materiálov, nebezpečných vecí a odpadov bude v objektoch zabezpečených v súlade s platnou legislatívou. Doprava nebezpečných vecí a odpadov bude uskutočnená v súlade s ADR - požiadavkami medzinárodného dohovoru na prepravu nebezpečných vecí.

Čistenie odpadových vôd

Pri výstavbe a prevádzke nie je predpoklad vzniku ani úniku akýchkoľvek nebezpečných látok, ktoré by mohli spôsobiť výrazné zhoršenie kvality odpadových vôd. Počas výstavby bude nainštalovaný odlučovač ropných látok, ktorý bude slúžiť k zachytávaniu a čisteniu odpadových ropných látok predtým, ako budú vypustené do verejnej kanalizácie. Monitoring bude zabezpečovať prevádzkovateľ objektu a to pravidelným rozborom odpadových vôd. Vzorky sa budú odoberať z tej kontrolnej šachty, z ktorej budú odpadové vody vyúsťovať cez kanalizačnú prípojku do verejnej kanalizácie. Podrobnosti monitoringu odpadových vôd bude upravovať zmluva s prevádzkovateľom verejnej kanalizácie alebo inej organizácie zabezpečujúcej túto službu.

Protipožiarna ochrana

V zmysle §79 ods. 3 a 4 Vyhlášky MVSR č. 94/2004 Z.z. na zamedzenie prenosu požiaru z horiacej stavby na inú stavbu alebo z horiaceho požiarneho úseku (požiarne otvorenými plochami v obvodových stenách a strešnom plášti alebo padajúcimi časťami horiacej konštrukcie) na iný požiarne úsek sa určuje požiarne nebezpečný priestor okolo stavby, ktorý je vymedzený odstupovou vzdialenosťou.

Odstupové vzdialenosti určíme v zmysle §80 ods.2 Vyhlášky MVSR č. 94/2004 Z.z. podľa veľkosti požiarne otvorených plôch požiarneho úseku, rozmerov požiarneho úseku

a možnosti prenosu požiaru padajúcimi horiacimi časťami konštrukcií stavby. Novostavba navrhovaného obchodného centra je navrhnutá v zastavanom území mesta, kde okolité susedné objekty sa nachádzajú blízko navrhnutého obchodného centra, preto je potrebné obvodový plášť obchodného centra vyhotoviť tak, aby spĺňalo požiadavku na požadovanú požiaru odolnosť, aby požiarne nebezpečný priestor obchodného centra nezasahoval do susedných stavieb a tieto stavby neboli ohrozené prípadným požiarom z navrhutej stavby. Pri určovaní predpokladanej odstupovej vzdialenosti, sa uvažuje, že obvodový plášť a zasklené steny spĺňajú požiadavku na požadovanú požiaru odolnosť a podľa predbežného návrhu stavby na územné konanie je obvodový plášť bez požiarne otvorených plôch. Odstupová vzdialenosť od požiarne otvorených plôch sa neurčuje. Z posudzovanej stavby novo navrhovaného obchodného centra sa nepredpokladá padanie horiacich častí. V požiarne nebezpečnom priestore posudzovanej stavby sa nenachádzajú iné objekty, ktoré by boli v prípade požiaru ohrozené.

IV.11. POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA ČINNOSTI NEREALIZOVALI

Nulový variant (súčasný stav): predstavuje stav, ktorý by nastal keby sa navrhovaná činnosť nerealizovala, teda zotrvanie lokality v pôvodnom stave (nevyužívaná, nezastavaná plocha). Riešenie s nulovým variantom, kedy by sa uvedená činnosť nerealizovala, by nedošlo k obnove a opätovnému využívaniu historicky významnej priemyselnej oblasti Lučenca, čím by sa prispelo k jej ďalšiemu chátraniu z dôvodu jej nevyužitia. V prípade nevyužívania riešeného územia na navrhovaný účel, by sa plocha nevyužívala na žiadne účely. Navrhované činnosti, ktoré sú predmetom zámeru sú v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou, pozemky na ktorých sa má realizácia uskutočniť sa nachádzajú v území s funkčným využitím pre územie zmiešané centrálné, ktoré slúži na funkciu mestských a nadmestských verejných a účelových zariadení vybavenosti. Ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala, dotknuté územie by zostalo nevyužitú, naďalej by sa znehodnocovalo a chátralo, ako prostredie, tak aj kultúrna pamiatka nachádzajúca sa v danej lokalite. V prípade nerealizovania navrhovanej činnosti sa nevytvoria nové podmienky pre zvýšenie dostupnosti obchodu a služieb a zároveň nedôjde k zvýšeniu nových pracovných príležitostí. Vplyvy na krajinu a prírodné prostredie by sa v prípade nerealizovania navrhovanej činnosti nezmenili. Vzhľadom na to, že uvedená lokalita sa nachádza v území s rušnou dopravou, bola by ovplyvnená kvalita ovzdušia najmä dopravou na prilahlých uliciach, znížilo by sa znečistenie, prašnosť a hluk najmä o stavebné mechanizmy počas výstavby obchodného centra. Podzemné vody nie sú navrhovanými činnosťami ovplyvnené. Nulový variant nemá vplyv na zdravie obyvateľstva, nepredpokladá zvýšenie pracovných príležitostí pre obyvateľov mesta.

IV.12. POSÚDENIE SÚLADU ČINNOSTÍ S ÚZEMNOPLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU A ĎALŠÍMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI

Dôvodom umiestnenia navrhovanej činnosti v danej lokalite sú majetkovo vysporiadané vlastnícke vzťahy, ako aj záujem investora o zhodnotenie o opätovné využívanie danej lokality.

Na základe ÚPN mesta Lučenec, schváleného uznesením MsZ č. 81/2006 zo dňa 28.6.2006, záväzná časť bola schválená VZN. Č. 4/2006 s účinnosťou od 14.7.2006 a schválená uznesením MsZ č. 82/2006 zo dňa 28.6.2006, sa dotknuté územie nachádza v území s funkčným využitím pre územie zmiešané centrálné, ktoré slúži na funkciu mestských a nadmestských verejných a účelových zariadení vybavenosti. V rámci toho je možné umiestňovať v lokalite obchodné zariadenia, sklady, prislúchajúce parkoviská a pod.

Ďalšie relevantné strategické dokumenty predstavujú:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Lučenec 2009-2013
- Urbanisticko - historický výskum, 2005, Krajský pamiatkový ústav Banská Bystrica

IV.13. ĎALŠÍ POSTUP HODNOTENIA VPLYVOV S UVEDENÍM NAJZÁVAŽNEJŠÍCH OKRUHOV PROBLÉMOV

Cieľom zámeru bolo posúdenie vplyvov činnosti na životné prostredie a návrh opatrení na elimináciu predpokladaných vplyvov posudzovaných činností na jednotlivé zložky životného prostredia a obyvateľstvo dotknutého územia.

Na základe vykonaného hodnotenia vplyvov odporúčame ukončiť proces posudzovania vplyvov na životné prostredie v štádiu zisťovacieho konania a pripomienky v rámci tohto konania navrhujeme zapracovať v rámci dokumentácie pre stavebné povolenie.

V. POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Navrhovateľ listom požiadal Obvodný úrad životného prostredia Lučenec o upustenie od požiadavky variantného riešenia. Obvodný úrad životného prostredia Lučenec vo svojom liste ŽP-2013/00583-1 zo dňa 26.3.2013 upustilo od požiadavky variantného riešenia. Preto navrhovateľ predkladá Zámer spracovaný v jednom variante a komentuje aj nulový variant.

Samotný zámer je rozpracovaný iba v jednom variante z nasledujúceho dôvodu:

Na území mesta nie je v súčasnosti k dispozícii iná lokalita, ktorá by bola vhodnejšia na umiestnenie plánovanej stavby Obchodného centra tak, aby mohla byť zabezpečená komplexnosť prevádzky umožňujúca poskytovanie obchodu, služieb a príslušného zázemia, ako aj podzemných stojísk na jednom mieste. Lokalita, v ktorej sa umiestnenie stavby navrhuje, je funkčne vymedzená na tento účel a v územnom pláne je označená ako funkčné plochy zmiešané centrálné. Tiež sa predpokladá, že umiestnenie v blízkosti centra je výhodné najmä z hľadiska dostupnosti obyvateľstvom. V navrhovanej lokalite nie je predpoklad

negatívnej reakcie obyvateľstva, skôr bude realizácia vnímaná ako zhodnotenie historicky významného priemyselného územia.

V.1. TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Pre hodnotenie vplyvov zámeru na životné prostredie bolo použité komplexné hodnotenie s viacerými kritériami. Súbory kritérií hodnotenia boli vyberané tak, aby charakterizovali spektrum vplyvov a ich významnosť.

Nulový variant (súčasný stav): predstavuje stav, ktorý by nastal keby sa navrhovaná činnosť nerealizovala, teda zotrvanie lokality v pôvodnom stave (nevyužívaná, nezastavaná plocha).

Navrhovaný variant – predstavuje stav posudzovaný v predloženom zámere, teda výstavbu a prevádzku obchodného centra.

Pre výber optimálneho variantu navrhovanej činnosti sme stanovili nasledovné kritériá, ktoré považujeme za rovnako dôležité.

- Vplyvy na prírodné prostredie
- Vplyvy na krajinu
- Vplyvy na obyvateľstvo
- Vplyvy na infraštruktúru

Počas hodnotenia variantov sme priradili osobitne pre každý variant hodnotu podľa významnosti vplyvu na uvedené kritériá a to nasledovne:

- +1 pozitívny vplyv málo významný
- +2 pozitívny vplyv významný
- +3 pozitívny vplyv veľmi významný
- 0 nie je vplyv
- 1 negatívny vplyv málo významný
- 2 negatívny vplyv významný
- 3 negatívny vplyv veľmi významný

Vplyvy	Nulový variant	Navrhovaný variant
Vplyvy na prírodné prostredie	0	-2
Horninové prostredie a reliéf	0	0
Povrchové a podzemné vody	0	0
Ovzdušie, klíma	0	-2
Pôdy	0	0
Vplyvy na krajinu	-4	4
Krajininná štruktúra	-2	2
Scenéria krajiny	-2	2
Stabilita krajiny	0	0
Ochrana krajiny - chránené územia	0	0
Priame vplyvy	0	-8
Záber pôdy	0	0
Ochranné pásma infraštruktúry	0	0
Spotreba vody	0	-1
Nároky na dopravu	0	-1
Spotreba plynu	0	-1
Spotreba elektrickej energie	0	-1
Produkcia emisií	0	-1
Produkcia odpadových vôd	0	-1
Produkcia odpadov a nakladanie s odpadmi	0	-1
Hluk	0	-1

Vplyvy na obyvateľstvo	-2	-1
Zdravotné riziká	0	0
Hluk	0	-2
Emisie	0	-2
Sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti	-2	3
Vplyvy na infraštruktúru	-5	5
Odpadové hospodárstvo	0	-2
Doprava	-1	-2
Hospodárstvo	-1	1
Kultúrne a historické pamiatky	0	2
Služby, rekreácia a cestovný ruch	-2	3
Súlad s ÚPD	-1	3
Vplyvy spolu	-11	-2

Vplyvy		Nulový variant	Navrhovaný variant
Vplyvy na prírodné prostredie	2	0	-2
Vplyvy na krajinu	2	-4	4
Priame vplyvy	2	0	-8
Vplyvy na obyvateľstvo	3	-2	-1
Vplyvy na infraštruktúru	1	-5	5
Vplyvy po vynásobení váhovým koeficientom		-11	-2

V.2. VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU ALEBO STANOVENIE PORADIA VHODNOSTI PRE POSUDZOVANÉ VARIANTY

Pri hodnotení vplyvov bolo porovnávané navrhované riešenie so situáciou, keby sa navrhované zariadenie nerealizovalo

Nulový variant (súčasný stav):

Riešenie s nulovým variantom, kedy by sa uvedená činnosť nerealizovala, by nedošlo k obnove a opätovnému využívaniu historicky významnej priemyselnej oblasti Lučenca, čím by sa prispelo k jej ďalšiemu chátraniu z dôvodu jej nevyužitia.

Navrhovaný variant:

Navrhovaná činnosť zamýšľa vybudovať novostavbu obchodného centra. Z hľadiska objektovej skladby, technického riešenia a použitej technológie ide o komplexný prevádzkový areál. V navrhovanom areáli obchodného centra sú riešené obchodné a spoločenské priestory s prislúchajúcim zázemím, ktoré bude slúžiť pre obchod, služby a spoločenské akcie. Účelom stavby a zámerom investora je zhodnotenie územia bývalej Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier. Navrhovaný objekt obchodno – spoločenského centra bude kubických tvarov v modernom vzhľade v kombinácii s pôvodnými architektonickými prvkami. Stavba sa bude realizovať v katastrálnom území mesta Lučenec, v bývalom areáli Sternlichtovej smaltovne, neskôr závodu na výrobu nábytku Mier medzi ulicami Novohradská a Rázusova. Novostavba sa materiálovo prispôsobuje pôvodným zachovaným kultúrnym pamiatkam – stará kotolňa s komínom, najmä prvok priznanej plnej pálenej tehly. Rekonštrukciou prejde aj existujúca kultúrna pamiatka starej kotolne s prislúchajúcim komínom, pričom sa zachovávajú pôvodné architektonické prvky. Vnútro areálu je riešené ako park s menšími vodnými plochami, ktorý bude plniť funkciu oddychovej a spoločenskej zóny (koncerty, divadlá, slávnosti a iné). Riešené územie pre motorizovanú dopravu je prístupné z mestského okruhu v smere od Zvolena po Rázusovej ulici a smerom z Košíc cez nadjazd po Rázusovej ulici, v smere od Veľkého Krtíša po Haličskej ulici cez Masarykovu ulicu s odbočením na Novohradskú alebo Železničnú ulicu. Tak isto je riešená lokalita zaujímavá pre peších, nachádza sa v hlavnom ťahu z lokality stredných a základných škôl smerom na železničnú a autobusovú stanicu, tak ako aj z okolitých sídlisk smerom do úzkeho centra

mesta. Dispozične je novostavba delená na dve nadzemné a jedno podzemné podlažie. V podzemnom podlaží sa nachádza podzemná garáž so 195 státiami. Tak isto sú riešené nové parkovacie a existujúce parkovacie plochy v okolí riešenej lokality cca so 100 parkovacími miestami. Spolu by mal celý areál pokryť cca 300 parkovaní.

V.3. ZDÔVODNENIE NÁVRHU OPTIMÁLNEHO VARIANTU PRI KOMPLEXNOM POROVNANÍ S NULOVÝM VARIANTOM.

Konštatujeme, že hodnotená činnosť je z hľadiska stanovených kritérií výhodnejším variantom pre riešenie lokality ako nulový variant. Na základe komplexného posúdenia vplyvov na životné prostredie v riešenom území, považujeme hodnotený variant za realizovateľný.

VI. MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA

Príloha č.1: Lokalizácia záujmového územia M 1:50 000

Príloha č.2: Situácia širších vzťahov + výkresy

Príloha č.3: Fotodokumentácia

VI.1 DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU

Nepredkladáme doplňujúce informácie k zámeru.

VI.2 ZOZNAM TEXTOVEJ A GRAFICKEJ DOKUMENTÁCIE

Príloha č.4: Výkres rozčlenenia pamiatkového územia do kvadrantov vymedzených komunikačnou sieťou

VI.3 ZOZNAM VYJADRENÍ A STANOVÍSK

- nie je použitý

VI.4 ĎALŠIE DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

Atlas krajiny, 2002, Schenk a kol.

- Atlas krajiny SR, 2002, Lapin a kol., vyd. MŽP SR Bratislava.
- Pôdna mapa Slovenska, 1993, Hraško, J., a kol.
- Geomorfologické členenie SR, 1980, Mazúr E., Lukniš M,
- Hydrogeologická rajonizácia Slovenska, 1984, Šuba, J. a kol., SHMÚ Bratislava
- ŠÚ SR, 2001: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Základné údaje, Obyvateľstvo.

- ŠÚ SR, 2001: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Základné údaje, Domy a byty.
- NEIS – Národný emisný informačný systém
- ÚSES – Územný systém ekologickej stability
- GNÚSES – Generálny nadregionálny územný systém ekologickej stability
- Urbanisticko - historický výskum, 2005, Krajský pamiatkový ústav Banská Bystrica
- PHSR mesta Lučenec 2009 - 2013
- ÚPN mesta Lučenec – Zmeny a doplnky, December 2000
- www.lucenec.sk
- www.katasterportal.sk
- www.googlemaps.sk
- Platné zákony, vyhlášky a právne predpisy na úseku ochrany životného prostredia

VII. MIESTO A DÁTUM SPRACOVANIA ZÁMERU

Lučenec, 08.04.2013

VIII. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

VIII.1. SPRACOVATELIA ZÁMERU

Zodpovedný riešiteľ: Ing. Igor Haluška

VIII.2. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV PODPISOM

Potvrdzujeme správnosť údajov uvedených v tejto dokumentácii.

Navrhovateľ: ISO PROJEKT, s.r.o., Ing. Peter Kúdeľa

Spracovateľ: Ing. Igor Haluška